

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu

Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto
Lubawskie na lata 2015 – 2018
z perspektywą na lata 2019-2023

Październik, 2015 r.

Zamawiający:

Nowe Miasto Lubawskie
Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim
ul. Rynek 1
13-300 Nowe Miasto Lubawskie

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60-583 Poznań
www.greenkey.pl

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2015 – 2018 z perspektywą na lata 2019-2023

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota-Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Walkowiak – Kierownik Zespołu Projektowego
mgr Wojciech Pająk
lic. Jacek Szych

Październik, 2015 r.

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	5
1.1.	PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE OPRACOWANIA	5
1.2.	CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	6
II.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	9
2.1.	PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTKI.....	9
2.2.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	9
2.2.1.	SYSTEM ZAOPATRZENIA W WODĘ	9
2.2.2.	SYSTEM ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW	10
2.2.3.	SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY	10
	2.2.3.1. ŹRÓDŁA ENERGII ODNAWIALNEJ	10
2.2.4.	SYSTEM GAZOWNICZY.....	11
2.2.5.	SYSTEM CIEPŁOWNICZY.....	11
2.2.6.	SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI	12
2.2.7.	INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA.....	12
2.3.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	13
2.3.1.	GEOLOGIA	13
2.3.2.	RZEŻBA TERENU.....	13
2.3.3.	GLEBY	13
2.3.4.	KLIMAT	14
2.3.5.	WODY POWIERZCHNIOWE.....	14
2.3.6.	WODY PODZIEMNE	14
2.3.7.	ZASOBY PRZYRODY (FLORA I FAUNA)	14
2.3.8.	OBIEKTY CHRONIONE	15
	2.3.8.1. NATURA 2000	15
	2.3.8.4. Pomnik przyrody.....	18
2.3.9.	ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	19
2.4.	STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	19
2.4.1.	STAN I ZAGROŻENIA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH	19
	2.4.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE	19
	2.4.1.2. WODY PODZIEMNE	20
2.4.2.	STAN I ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	21
2.4.3.	STAN I ZAGROŻENIA KLIMATU	23
2.4.4.	STAN I ZAGROŻENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	23
2.4.5.	STAN KLIMATU AKUSTYCZNEGO I ZAGROŻENIA HAŁASEM, POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI ORAZ POWAŻNYMI AWARIAMI	24
2.4.6.	STAN I ZAGROŻENIA FAUNY I FLORY	25
III.	POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	26
IV.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	27
V.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	28

5.1.	W ZAKRESIE CELÓW I PRZEDMIOTU OCHRONY, DLA KTÓRYCH POWOŁANO OBSZAR NATURA 2000, REZERWAT PRZYRODY, OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU ORAZ INTEGRALNOŚCI TYCH OBSZARÓW	34
5.3.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA LUDZI.....	41
5.5.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WODNE.....	44
5.6.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA POWIETRZE.....	46
5.7.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI	47
5.8.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA KRAJOBRAZ.....	48
5.9.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA KLIMAT	48
5.10.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ZABYTKI	48
5.11.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA DOBRA MATERIALNE.....	49
5.12.	W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ZASOBY NATURALNE	49
VI.	MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	49
VII.	PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY	50
VIII.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ ORAZ PROPONOWANE ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE.....	52
IX.	ZGODNOŚĆ CELÓW PROJEKTU POŚ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA Z CELAMI USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM.....	54
9.1.	DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE.....	54
9.2.	DOKUMENTY KRAJOWE.....	55
9.3.	DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	56
9.4.	DOKUMENTY LOKALNE	67
9.5.	ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA.....	68
X.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	77
	BIBLIOGRAFIA.....	80
	SPIS RYCIN	81
	SPIS TABEL	81

I. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu dokumentu Program ochrony środowiska dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019 - 2023 (zwane dalej Prognoza, Program lub POŚ).

Stanowi on aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie. Pierwszy Program Ochrony Środowiska został uchwalony uchwałą Nr XXV/218/04 Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 8 listopada 2004 roku.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonego obligatoryjnie równoległe do procedury opracowania dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Obowiązek przeprowadzenia postępowania wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami). Sporządzanie Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów jest obowiązkiem wynikającym z przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE w sprawie ocen oddziaływania na środowisko niektórych planów lub programów.

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- polityk, strategii, planów lub programów (innych niż w ust. 1 i 2), których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Ponadto, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu, o którym mowa powyżej.

Projekt Programu ochrony środowiska stanowi dokument należący do grupy strategicznych programów określonych w art. 46, ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.). Jest to kompleksowy program dotyczący kwestii przyrodniczych i infrastrukturalnych, który zawiera w sobie zbiorcze zagadnienia z zakresu: energetyki, transportu, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, turystyki i wykorzystania terenu. Ze względu na poruszaną w treści szeroką problematykę obejmującą różne komponenty środowiska i różne elementy infrastruktury oraz mając na uwadze, że środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów i relacji, realizacja zapisów tego projektu może potencjalnie mieć wpływ na stan środowiska. POŚ służy realizacji polityki ochrony środowiska, która powinna być prowadzona zgodnie z zasadą

zrównoważonego rozwoju, na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r., poz. 1649, z późn. zm.)

Jednostkami odpowiedzialnymi za określenie wymogu sporządzenia prognozy oraz opiniowanie programów ochrony środowiska są Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, zakres prognozy został uzgodniony pismem nr. WOOS.411.85.2015.MT z dnia 5 sierpnia 2015 r. i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, który uzgodnił zakres prognozy pismem nr. ZNS.9082.2.69.2015.AZ z dnia 6 sierpnia 2015 r.

1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Jednak każde zaproponowane działanie powinno zostać przeanalizowane pod kątem jego wpływu na środowisko traktowanego jako system połączonych ze sobą elementów. Działania, które w zamierzeniu mają poprawić stan jednego elementu środowiska przyrodniczego, mogą jednocześnie negatywnie wpływać na inny, bądź na kilka elementów. Należy zatem przeprowadzić dokładną analizę skutków realizacji proponowanych działań, tak aby wykluczyć potencjalne negatywne skutki oddziaływania instalacji i zmian w środowisku oraz wskazać, jakie postępowanie doprowadzi w efekcie końcowym do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czyli zrównoważonego rozwoju.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w zakresie ochrony środowiska (ochrony wód, powietrza, przyrody, poprawy stanu akustycznego). Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki oraz formułującym zalecenia dotyczące minimalizacji oraz przeciwdziałania. Ponadto może stanowić element wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji społecznych dotyczących uchwalenia Programu.

Prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony środowiska (dokumentu określającego ramy dla kolejnych przedsięwzięć), powinna określać i oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń Programu. Zapisy dokumentu prognozy powinny obejmować obszar gminy, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń analizowanego opracowania.

Głównym celem Programu ochrony środowiska i jego zapisów w zakresie ochrony środowiska jest dążenie jednostki samorządowej do zrównoważonego rozwoju, poprawa stanu lub utrzymanie jego dobrej jakości oraz poprawa sprawności funkcjonowania środowiska i instalacji związanych z poprawą stanu środowiska oraz podnoszenie standardu życia lokalnej społeczności, co zapewni warunki dla osiągnięcia założonych celów.

Natomiast celem opracowania prognozy jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści dokumentu POŚ.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 i art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami). Według tej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1. zawiera:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
2. określa, analizuje i ocenia:
 - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
3. przedstawia:
 - a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Punktem wyjścia dla przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko zapisów projektu analizowanego dokumentu POŚ jest przeprowadzenie analizy i oceny istniejącego stanu środowiska terenu gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie i jego otoczenia. Na podstawie stanu wyjściowego jakości środowiska określa się presję na środowisko wynikającą z użytkowania terenu oraz planowanych inwestycji, a następnie potencjalne zmiany środowiska (pozytywne, negatywne) oraz możliwe zagrożenia, które mogą wynikać w związku z realizacją przedsięwzięć zaplanowanych przez jednostkę.

Zgodnie z powyższym prognoza, oprócz analizy środowiskowej opisywanego obszaru, będzie oceniać również zawartość dokumentu. Zawartość projektu analizowanego POŚ to dwie najważniejsze części, opracowane za pomocą metody opisowej:

- część określająca aktualny stan środowiska wraz ze stanem infrastruktury i zagrożeniami dla środowiska wynikającymi z presji na zasoby przyrodnicze,
- część zawierająca kierunki rozwoju jednostki oraz wytyczne do działań proekologicznych.

Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Miasta w Nowym Mieście Lubawskim oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Jako rok bazowy został przyjęty rok 2014, jednak w niektórych przypadkach, kiedy nie było możliwości odniesienia się do aktualnych danych, wykorzystano materiały z lat wcześniejszych.

Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska. Analizie poddano aktualną i prognozowaną sytuację w rozwoju różnych sieci infrastrukturalnych, których rozwój będzie miał na celu poprawę stanu środowiska, a które jednocześnie mogą spowodować zmiany w tym środowisku. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji projektu Programu.

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano także metody prognozowania jakościowego polegającego na wykorzystaniu wiedzy o mechanizmach funkcjonowania środowiska w konsekwencji wprowadzania zmian oraz danych dotyczących przebiegu zjawisk i procesów analogicznych.

II. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA

2.1. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTKI

Gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nowomiejskim i jest jedną z 5 gmin powiatu. Miasto zajmuje obszar o powierzchni 11 km² (dane GUS).

Jednostka sąsiaduje z: gminą wiejską Nowe Miasto Lubawskie oraz gminą Kurzętnik, wchodzącymi w skład powiatu nowomiejskiego.

Zgodnie z fizyczno – geograficzną regionalizacją Polski, wg J. Kondrackiego, w ogólnym podziale, obszar Gminy Miejskiej Nowe Miasto obszar miasta znajduje się w obszarze dwóch jednostek. Zachodnia i środkowa część leży w zasięgu Doliny Drwęcy, a wschodnia część – Garb Lubawski.

Liczba ludności zamieszkująca gminę miejską Nowe Miasto Lubawskie w roku 2014 wynosiła, 11 180 osób (dane Bank Danych Lokalnych). Ludność miasta stanowi 25 % ludności całego powiatu nowomiejskiego.

W strukturze użytkowania gruntów największy udział mają powierzchnie zajmowane przez tereny wykorzystywane rolniczo. Kolejnymi formami użytkowania gruntów pod względem zajmowanej powierzchni są tereny zabudowy miejskiej, zespoły roślinności drzewiastej i krzewiastej oraz obszary podmokłe.

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2014 r.), na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie działało 1 027 podmiotów gospodarczych.

Najbardziej rozwiniętymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonymi na terenie opisywanego obszaru jest handel hurtowy i detaliczny.

2.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.2.1. SYSTEM ZAOPATRZENIA W WODĘ

Podstawowe ujęcie wody zlokalizowane jest w południowo – wschodniej części miasta w rejonie ulic Piastowskiej i Wodnej. Pobór wody odbywa się z czwartorzędowej plejstoceno – holocenońskiej warstwy wodonośnej za pomocą dwóch studni głębinowych nr 1 oraz nr 3. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym OŚ.6223-1-7/05 ważnym do grudnia 2015 roku maksymalny pobór wody wynosi 300 m³/h.

W przypadku awarii urządzeń wodnych na ul. Wodnej Przedsiębiorstwo posiada awaryjne ujęcie na ul. Grunwaldzkiej. Pobór wody odbywa się z czwartorzędowej plejstocenońskiej warstwy wodonośnej za pomocą studni głębinowej nr 2a o głębokości 22,0 m i wydajności eksploatacyjnej 18 m³/h. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym OŚ.6341.48.2013.TG ważnym do dnia 07.02.2024 roku.

2.2.2. SYSTEM ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW

Dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie wyznaczono aglomerację Nowe Miasto Lubawskie, obejmującą swym zasięgiem gminę miejską Nowe Miasto Lubawskie oraz gminę wiejską: Nowe Miasto Lubawskie: Mszanowo, Bratian oraz Pacóftowo. Aglomeracja w obecnym kształcie została wyznaczona uchwałą nr XV/285/12 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 27 marca 2012 r.

Według danych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej za 2014 r. łączna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta wynosi 46,7 km. Ilość przyłączy do sieci kanalizacyjnej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 1 476 szt. Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniosła 10 064 osób.

Według danych GUS ilość ścieków komunalnych w 2014 roku powstałych na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie kształtuje się na poziomie ok. 337 tys. m³, w tym 33,7 tys. m³ pochodzi z zakładów przemysłowych.

2.2.3. SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY

Energię elektryczną dostarcza się do GPZ zlokalizowanego we wschodniej części miasta następującymi liniami wysokiego napięcia WN-110 kV relacji Ława – Nowe Miasto Lubawskie oraz relacji Brodnica Podgórz – Nowe Miasto Lubawskie, będące własnością przedsiębiorstwa energetycznego Energa – Operator S.A. Całkowita długość linii wynosi 1,712 km.

Linie WN – 110 kV poprzez sieć średniego napięcia SN-15kV zapewniają odpowiednie dostawy energii do odbiorców bytowo-komunalnych i przemysłowych znajdujących się na terenie miasta.

Na terenie miasta usytuowanych jest 45 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, przy czym 38 stacji jest własnością Energa – Operator S.A, pozostałe 7 szt. są własnością podmiotów gospodarczych (stacje abonenckie).

2.2.3.1. ŹRÓDŁA ENERGII ODNAWIALNEJ

Zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii odnawialnej oraz zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych określone zostały w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2015 r. poz. 478)

Miasto znajduje się w III korzystnej strefie energetycznej wiatru jednak na tym terenie nie znajduje się instalacja wykorzystująca energię wiatru. Dokumenty strategiczne gminy w postaci m.in. planu zagospodarowania przestrzennego nie dopuszczają na chwilę obecną rozwinięcia tego typu instalacji ze względu na położenie miasta w otoczeniu form ochrony przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy, rezerwat „Rzeka Drwęca”, obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy).

Na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie wykorzystuje się energię z biomasy, którą uzyskuje się głównie poprzez spalanie biomasy roślinnej w postaci drewna, peletów oraz odpadów drzewnych, wiór i trocin.

Przykładem zastosowania OZE jest projekt pn. „Modernizacja systemu grzewczego obiektów Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii”. Dnia 15 listopada 2012 roku zakończono przebudowę budynku. W ramach prac wykonano modernizację kotłowni przystosowując ją do produkcji energii cieplnej z zastosowaniem biomasy w formie brykietu drzewnego, oraz zainstalowano panele solarne na potrzeby ogrzewania wody użytkowej w hali sportowo-widowiskowej (na dachu tego budynku zamontowano 12 modułów kolektorów słonecznych).

2.2.4. SYSTEM GAZOWNICZY

Przez obszar gminy nie przebiegają gazociągi, zarówno te wysokiego, jak średniego i niskiego ciśnienia. Na terenie gminy nie ma także ulokowanej stacji redukcyjno – pomiarowej pierwszego oraz drugiego stopnia. Na tle krajowego systemu przesyłu gazu ziemnego gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie położona jest pomiędzy gazociągiem relacji Włocławek – Toruń – Gdańsk oraz gazociągiem Uniszki – Zawadzkie – Olsztyn z odgałęzieniem do gminy Łława.

W ramach projektu gazyfikacji w 2015 roku zostanie ukończony projekt pn.: *Budowa sieci gazowej w/c relacji Brodnica - Nowe Miasto Lubawskie – Łława DN 300 oraz gazyfikacja gmin zlokalizowany jest na obszarze województwa: kujawsko – pomorskiego w gminach: Brodnica, Bartniczka, Brzozie oraz warmińsko – mazurskiego w gminach: Kurzętnik, Nowe Miasto Lubawskie, Grodziczno, Lubawa, Łława*. Trasa gazociągu wysokiego ciśnienia przebiega pomiędzy miejscowościami Brodnica, Nowe Miasto Lubawskie, Łława. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje:

- budowę gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia relacji: Brodnica Nowe Miasto Lubawskie DN 300/150 długości 36,88 km wraz ze stacją gazową redukcyjno - pomiarową w miejscowości Kurzętnik,
- budowę gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia relacji: Nowe Miasto Lubawskie – Łława DN 300/100 długości 31,48 km wraz ze stacją gazową redukcyjno - pomiarową w m. Dziarny k. Łławy,
- budowę gazociągów dystrybucyjnych średniego ciśnienia w miejscowościach Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik długości 14,3 km,
- rozbudowę sieci gazowej średniego ciśnienia Łława – Dziarny długości 4,7 km,
- budowę 487 przyłączy gazowych w obszarze oddziaływania projektu.

2.2.5. SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Lubawska Spółka Komunalna Sp. z o.o. w Lubawie dysponuje jedną centralną kotłownią miałową o mocy zainstalowanej 10 MW zlokalizowaną przy ul. Żwirki i Wigury w Nowym Mieście Lubawskim.

Roczna produkcja ciepła wynosi w roku 2013 – 23 867 GJ oraz w roku 2014 – 34 196 GJ.

Energia ciepła przesyłana jest do odbiorców na terenie miasta Nowe Miasto Lubawskie za pomocą sieci cieplnej długości ok. 8500 mb wykonanej w technologii rur preizolowanych. Liczba odbiorców energii, podłączonych do sieci cieplnej Nowego Miasta Lubawskiego, wynosiła w roku 2013 – 41, natomiast w roku 2014 – 53.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń spalany jest miał węglowy o niskiej zawartości siarki w kotłach wyposażonych w automatykę kontrolno – pomiarową. System odprowadzania spalin wyposażony jest w multicyklony przelotowe, poczwórne cyklony i filtry workowe.

Nakłady inwestycyjne poniesione w zakresie energetyki ciepłej związane były z rozbudową sieci ciepłych, a poniesione w roku 2013 koszty wynosiły 1,3 mln złotych, natomiast w roku 2014 0,7 mln złotych.

2.2.6. SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI

Zagadnienia związane z gospodarką odpadami zostały przekazane przez miasto Związkowi Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” z siedzibą w Ostródzie.

Ze względu na brak danych szczegółowych za rok 2014 charakterystykę systemu zbiórki odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oparto o dane z roku 2013. W 2013 r. bezpośrednio od właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie miasta odebrano 2 497,14 Mg odpadów komunalnych (GUS), w tym z gospodarstw domowych odebrano 1 775,48 Mg, co stanowi ponad 71 %. Na 1 mieszkańca Gminy w roku 2013 przypadało 222,4 kg odpadów.

Zdecydowanie największy udział w łącznej ilości odebranych odpadów komunalnych posiadały zmieszane odpady komunalne.

2.2.7. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Sieć drogową na terenie Gminy tworzy droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica – Ostróda, która stanowi połączenie z województwem kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim, droga wojewódzka 538 relacji Radzyń Chełmiński – Rozdroże, 4 drogi posiadające status arterii powiatowych oraz 77 ciągów komunikacyjnych stanowiących drogi gminne.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące jednostki:

- drogi krajowe – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie,
- drogi wojewódzkie – Warmińsko-Mazurski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie,
- drogi powiatowe – Zarząd Dróg Powiatowych w Nowym Mieście Lubawskim z siedzibą w Kurzętniku,
- drogi gminne – Burmistrz Nowego Miasta Lubawskiego.

2.3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.3.1. GEOLOGIA

Nowe Miasto Lubawskie pod względem geologicznym leży w obrębie Prekambryjskiej Platformy Wschodnioeuropejskiej, a ściśle na Wyniesieniu Mazurskim.

Strop podłoża prekambryjskiego znajduje się na głębokości ok. 4 km. To krystaliczne podłoże stanowią granitoidy.

Osady ery paleozoicznej – o miąższości ok. 1,4 km, leżą prawie poziomo i są zbudowane z piasków kwarcytowych (Kambr), osadów wapiennych (ordowik), łupków ilastych bezwapiennych (sylur) i mułowców (perm).

Era mezozoiczna – o miąższości ok. 1,9 – 2,2 km, jest zbudowana z mułowców i ilowców (trias), utworów piaszczysto – ilastych (jura) i kredy węglanowej (kreda). Erę kenozoiczną tworzą osady trzeciorzędu i czwartorzędu o miąższości ponad 500 m.

Trzeciorząd na miąższość ok 300 m i zbudowany jest z piasków glaukonitowych oraz mułków piaszczystych i ilów.

Miąższość utworów czwartorzędowych waha się w granicach 150 – 300 m. Stanowią je utwory jak: glina zwałowa, piaski i żwiry, utwory mułkowo – ilaste, a z utworów najmłodszych (holoceńskich): mady, piaski rzeczne i kreda jeziorna (gytia).

2.3.2. RZEŻBA TERENU

Podstawowymi formami rzeźby terenu analizowanego obszaru są płaska i falista wysoczyzna morenowa, równiny sandrowe oraz dolina Drwęcy. Największe powierzchnie zajmuje falista wysoczyzna morenowa o nierównej powierzchni. Zbudowana jest przeważnie z gliny morenowej i gliny piaszczystej, a miejscami z piasków zwałowych.

Pod względem geomorfologicznym podstawową jednostką jest tutaj rzeka i dolina Drwęcy, w tym charakterystyczny 1 - 2 km „Przełom Lubawski” koło Nowego Miasta Lubawskiego. Dolina Drwęcy w tym rejonie posiada liczne terasy (wg W. Niewiarowskiego 1968, 11 teras), głównie piaszczyste. Dno doliny Drwęcy jest rozległe (1 - 3 km) i głęboko wcięte (30 - 50 m) w przylegającą bezpośrednio do niej wysoczyznę morenową Pojezierza Brodnickiego i Garbu Lubawskiego.

Sieć hydrograficzna jest ważnym elementem rzeźby terenu. Samo miasto położone jest nad środkowym odcinkiem rzeki Drwęcy (207,2 km długości).

2.3.3. GLEBY

Gleby na terenie miasta charakteryzują się średnią lub niską jakością i składają się z różnych typów.

Pokrywą glebową gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie tworzą przede wszystkim kompleksy gleb bielcowych (płowych) i brunatnych, które zostały wytworzone na bazie piasków, piasków słabo gliniastych i gliniastych. Najbardziej przydatne dla rolnictwa gleby to gleby powstałe z glin. Gleby mineralne – powstałe z piasków, ze względu na słabą

przydatność są przeznaczone pod zalesienie. W dolinie Drwęcy występują gleby torfowe i bielkowo – murszowe. Na wysoczyźnie morenowej dominują gleby brunatne (wyspowo) i płowe.

2.3.4. KLIMAT

Cechą charakterystyczną klimatu Nowego Miasta Lubawskiego i okolic jest jego przejściowy charakter morsko – kontynentalny. Średnia temperatura okolic Nowego Miasta Lubawskiego waha się od ok. 7 do 7,5°C, przy czym najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą oscylującą w okolicy 17,5°C a najzimniejszym luty (-4,1°C). Długość okresu wegetacyjnego to około 165 dni. Przeciętne wieloletnie sumy opadów wynoszą tu 598 mm (dane stacji opadowej w Brodnicy), a liczba dni z opadem zamyka się w granicach 150 do 160 w roku.

2.3.5. WODY POWIERZCHNIOWE

Przez miasto przepływa rzeka Drwęca, jej całkowita długość wynosi 207,2 km. Początek bierze w okolicach Dylewskiej Góry, uchodzi niedaleko Torunia. Środkowy odcinek głęboko wciętej doliny Drwęcy, o szerokości 1 – 3 , nad którym leży Nowe Miasto Lubawskie ma charakter pradoliny.

Drwęca jest typową rzeką pojezierną, nizinną. Spadek na odcinku od Nowego Miasta do Brodnicy wynosi 0,040 %. Przepływ wynosi 26 m³/s. Ponadto, w granicach Nowego Miasta do Drwęcy uchodzi niewielki, bo liczący ok. 10 km długości, szerokości 1-2 m, ciek zwany Groblicą.

2.3.6. WODY PODZIEMNE

Jednostka położona jest na obszarze jednolitej części wód podziemnych nr 39. Obszar JCWPd 39 obejmuje zlewnie Drwęcy i Osy.

Ustalone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa warmińsko-mazurskiego wynoszą 129 236 m³/h, a średni moduł zasobowy kształtuje się na poziomie 5,34 m³/h/km². Wodę podziemną ujmuje się głównie do celów pitnych tj. zaopatrzenia ujęć komunalnych miast i wsi. Czwartorzędowe wody podziemne charakteryzują się wysoką mineralizacją i znaczną twardością.

Występowanie wód podziemnych, czwarto i trzeciorzędowych, związane jest z cechami rzeźby i budowy geologicznej omawianego obszaru.

2.3.7. ZASOBY PRZYRODY (FLORA I FAUNA)

Flora

Wskaźnik lesistości w gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie ze względu na miejski charakter obszaru wynosi 4,7 % i jest najniższy w całym powiecie nowomiejskim. Łączna powierzchnia gruntów leśnych w roku 2014 wyniosła 55 ha.

Lasy na terenie miasta spełniają rolę glebo- i wodochronną oraz zapewniają bioróżnorodność biologiczną i krajobrazową – czynnik uznawany za najważniejszy w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego terenu. Lasy Nowego Miasta Lubawskiego służą mieszkańcom do celów rekreacyjnych, stąd nie prowadzi się tu typowej gospodarki leśnej. Szczególne walory przyrodnicze posiadają lasy położone wzdłuż rzeki Drwęcy.

Ze struktury własnościowej lasów wynika, że przeważają lasy prywatne. Stan tych lasów jest gorszy niż lasów państwowych. Sytuacja taka występuje w większości gmin powiatu i województwa. Wynika to zarówno z dużego rozdrobnienia powierzchni lasów jak i braku środków finansowych ich właścicieli. Stąd w pierwszej kolejności należy dążyć do scalania tych lasów. Następne działania powinny polegać na zintensyfikowaniu nadzoru nad prawidłowością prowadzonych upraw leśnych. Podstawowymi dokumentami do prowadzenia gospodarki leśnej w lasach prywatnych są uproszczone plany urządzenia lasu.

Fauna

Okolice Nowego Miasta Lubawskiego należą do zoogeograficznej krainy południowo – bałtyckiej. Otwarte przestrzenie, brak zasadniczych przeszkód terenowych sprawiają, że obszar ten posiada dogodne warunki do swobodnego przenikania różnych elementów faunistycznych, co tym samym nie sprzyja wyodrębnianiu się lokalnej, specyficznej fauny. Można stwierdzić, że jest to typowa fauna Niziny Polskiej.

Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie.

Drwęca jako rzeka o stosunkowo czystej wodzie i szybkim biegu, stwarza warunki do występowania ryb łososiowatych: pstrąga potokowego i troci wędrownej, a także gatunku krytycznie zagrożonego, wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt – łososia.

2.3.8. OBIEKTY CHRONIONE

Na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie występują obszary prawnie chronione. Do wyróżnionych form należą: obszar Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody oraz pomnik przyrody.

2.3.8.1. NATURA 2000

Na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie istnieje obszar specjalnej ochrony Dolina Drwęcy PLH 280001. Dolina Drwęcy stanowi jedną z głównych osi ekologicznych kraju posiadających znaczenie europejskie.

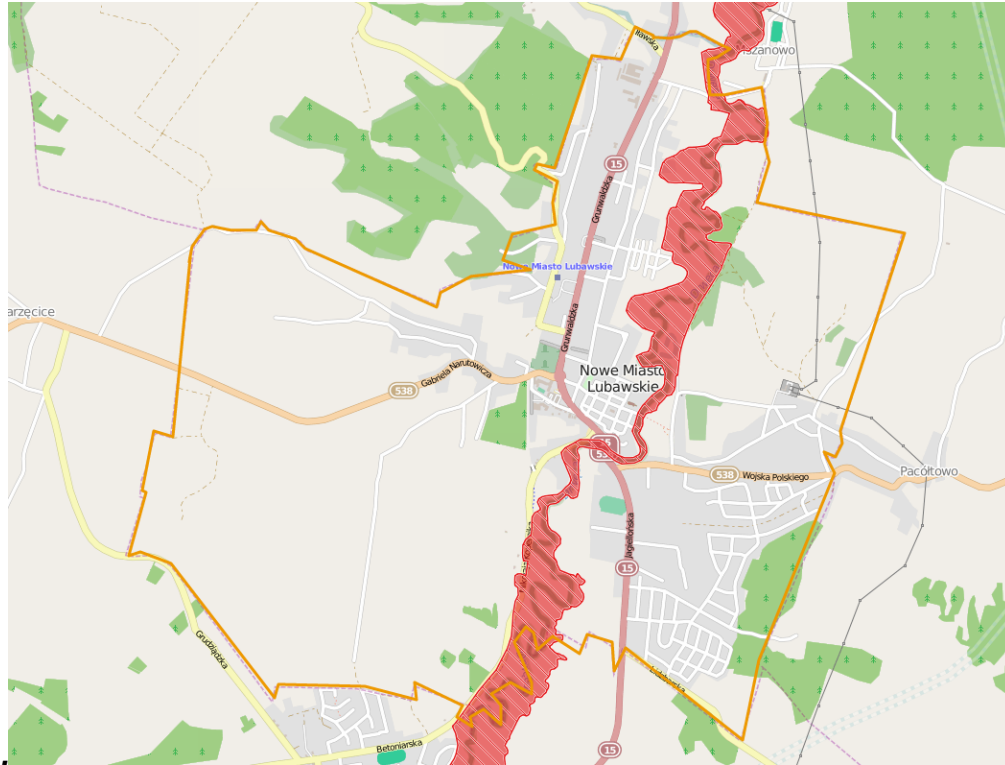
Kształt ostoi sprzyja zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Na obszarze występują cenne siedliska rzadkich i chronionych gatunków zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym.

Odnotowano tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, takich jak: minóg strumieniowy, jesiotr bałtycki, łosoś, boleń, różanka, koza, piskorz, głowacz białołęty. Dolina Drwęcy jest korytarzem ekologicznym między Doliną Wisły a Pojezierzem

Mazurskim. Stwierdzono tu również występowanie 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Na obszarze znajduje się duża mozaika siedlisk związanych z doliną rzeczną. Są to: nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe, starorzecza, świeże niżowe łąki użytkowane ekstensywnie i łąg olszowo-jesionowy.

Ponadto rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych.

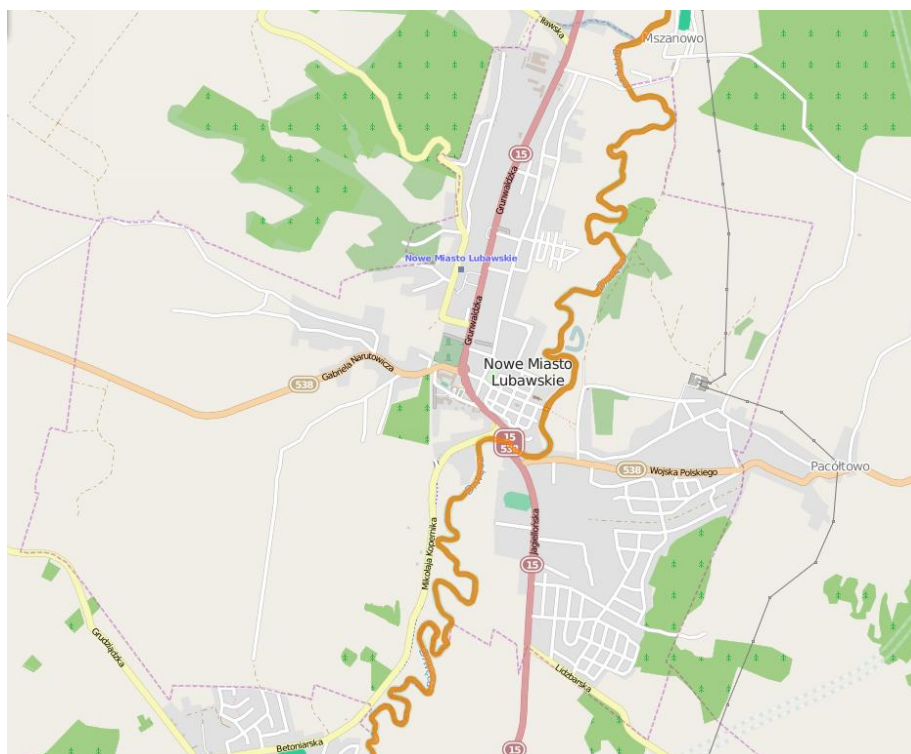
Ryc. 1. Lokalizacja obszaru Natura 2000 na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoservis.gdos.gov.pl

2.3.8.2 Rezerwat przyrody

Drwęca jest typową rzeką pojezierną. Na całej długości stanowi rezerwat ichtiologiczny zwany „Rzeka Drwęca” powołany zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. (Monitor Polski nr 71, poz. 302). Utworzony został w celu ochrony środowiska wodnego i bytujących w nim ryb, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.

Jest to najdłuższy rezerwat ichtiologiczny w Polsce o powierzchni chronionej 444,38 ha. Dzięki występowaniu znacznych różnic poziomów pomiędzy Drwęcą i jej dopływami, posiadają one na wielu odcinkach charakter podgórski. Sprzyja to występowaniu rzadkich gatunków ryb i minogów - gatunków preferujących wody o dużym stopniu natlenienia. Spośród gatunków faunistycznych występujących w rezerwacie „Rzeka Drwęca”, cztery zasługują na uwagę. Są to: minóg rzeczny, głowacz białołętkowy, głowacz przęgopłetwy i troć.

Ryc. 2. Lokalizacja rezerwatu przyrody na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoservis.gdos.gov.pl

2.3.8.3. Obszar Chronionego Krajobrazu

Regulacje prawne dotyczące obszaru chronionego krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy określa Uchwała Nr VIII/205/15 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2015 r. Rezerwat położony jest częściowo w gminie Kurzętnik, Nowe Miasto Lubawskie oraz na terenie miasta Nowe Miasto Lubawskie i zajmuje powierzchnię 17 472,4 ha.

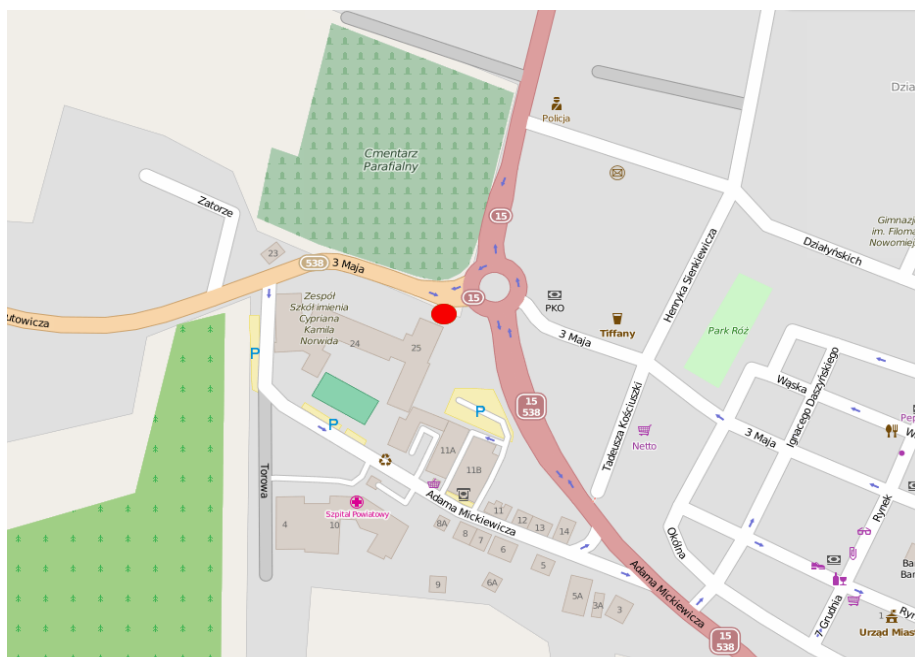
Jest to klasyczna forma pradolinna, z rozwiniętym systemem powierzchni terasowych i silnym urzeźbieniem stref zboczowych. Na wielu odcinkach rzeka Drwęca przepływa przez rozszerzenia pradoliny, szerokości kilku kilometrów. Na skutek dużej różnicy poziomów system rzeczny Drwęcy ma charakter wartkiej rzeki podgórskiej.

Ryc. 3. Lokalizacja OChK na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie
Źródło: opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

2.3.8.4. Pomnik przyrody

Na terenie miasta znajduje się jeden pomnik przyrody ożywionej. Zgodnie z uchwałą Nr VIII/44/07 Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 23 kwietnia 2007 r. uznano za pomnik przyrody Buk pospolity (*Fagus sylvatica L.*) o obwodzie pnia 280 cm i wysokości 19 m. Na kolejnej rycinie przedstawiono lokalizację tego obiektu.

Ryc. 4. Pomnik przyrody ożywionej na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie
Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

2.3.9. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Potencjał gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie opiera się między innymi na bardzo wysokich walorach historyczno – kulturowych tego obszaru, w tym istnienie takich obiektów jak: fragmenty murów miejskich z XIV w, baszta brodnicka (Kurzędnicka) i baszta lubawska pochodzące z II połowy XIV wieku zbudowane w stylu gotyckim oraz liczne zabytkowe kamienice na terenie miasta.

Na uwagę zasługuje również Bazylika św. Tomasza Apostoła. Jest to kościół gotycki pochodzący z XIII-XV wieku o wysokości nawy głównej 17,7 m, naw bocznych - 7,7 m. Kościół liczy 54 m długości i 19 m szerokości. Gruntowną restaurację całego kościoła przeprowadzono w latach 1882-1892. Ponowne odnowienie świątyni odbyło się w latach pięćdziesiątych XX w. W roku 2007 odnowiono ołtarz św. Tomasza Apostoła. Od 1971 kościół posiada status bazyliki mniejszej.

W dniu 25 marca 2012 roku erygowano przy bazylice Nowomiejską Kapitułę Kolegiacką – tym samym kościół otrzymał godność kolegiaty. Ponadto bazylika znajduje się na Polskim Szlaku Drogi św. Jakuba.

2.4. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

2.4.1. STAN I ZAGROŻENIA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

2.4.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Badania czystości rzek na terenie województwa warmińsko – mazurskiego prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w ramach:

- monitoringu krajowego, polegającego na kontrolowaniu w dwóch punktach granicznych wód Łyny (Stopki) i Węgorapy (Mieduniszki) oraz wód Pasłęki w punkcie w Nowej Pasłęce;
- monitoringu regionalnego, w punktach ustalonych na terenie województwa.

W granicach Nowego Miasta Lubawskiego do Drwęcy uchodzi Groblica. Badania jakości wód Groblicy przeprowadzono w jednym przekroju pomiarowo-kontrolnym, powyżej ujścia do Drwęcy, w Nowym Mieście Lubawskim. Jakość wód Groblicy odpowiadała IV klasie. Zdecydowały o tym: ChZT-Cr i ogólna liczba bakterii coli (IV klasa) oraz liczba bakterii coli typu kałowego (V klasa). (Raport WIOŚ Olsztyn z 2007 r.)

Dużym obciążeniem dla środowiska wodnego, jest zrzut oczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków, dlatego oczyszczone ścieki nie mogą wywoływać zmian fizycznych, chemicznych i biologicznych. Należy tak sterować technologią oczyszczania ścieków, aby umożliwić prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu wodnego. Zrzut wód nie może powodować zmian w naturalnej biocenozie, zmian mętności wody, jej barwy i zapachu, a także formowania się piany czy gromadzenia osadów. Oczyszczone ścieki nie mogą zawierać następujących zanieczyszczeń:

- odpadów, zanieczyszczeń pływających,
- DDT, PCB oraz innych związków chemicznych,
- chorobotwórczych drobnoustrojów.

Tabela 1. Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków

Lp.	Wskaźnik /jednostka	ścieki surowe	ścieki oczyszczone
		ładunek [kg/rok]	
1.	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³] (biochemiczne zapotrzebowanie na tlen)	200 937	1 895
2.	ChZTCr [mgO ₂ /dm ³] (chemiczne zapotrzebowanie na tlen)	451 615	12 554
3.	Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	167 776	2 862
4.	Azot ogólny [mg/dm ³]	45 004	3 316
5.	Fosfor ogólny [mg/dm ³]	5 250	156

Źródło: dane przekazane przez MPGK sp. z o.o. wg sprawozdania OS-5 -za rok 2014

Ponadto bezpośrednio do wód powierzchniowych, lub pośrednio poprzez odprowadzanie do gruntu, odprowadzane są wody opadowe i roztopowe. Wody opadowe i roztopowe mogą być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Spływające zanieczyszczenia z dróg i placów mogą stanowić znaczne zagrożenie dla jakości wód i gleb. Urządzeniami do oczyszczania wód opadowych i roztopowych są separatory i inne filtry oraz osadniki.

Jakość wód zależy także od zagrożeń znajdujących się poza terenem miasta. Przykładem są spływy powierzchniowe z pól uprawnych. Na terenie całej zlewni Drwęcy jest wiele gospodarstw rolnych, które są w stanie produkować nawozy naturalne, a przy niewłaściwym ich zastosowaniu mogą przedostawać się do rowów melioracyjnych, dalej do wód powierzchniowych powodujących ich eutrofizację.

2.4.1.2. WODY PODZIEMNE

Wyniki pomiarów wykazały, że stan chemiczny JCWPd wg danych z 2012 roku jest dobry, nie wykonano natomiast oceny ryzyka według planów gospodarowania wodami. Ze względu na przekroczenie 75 % wartości progowej stanu dobrego w poprzednich latach JCWPd zakwalifikowano do oceny stanu wg danych z 2013 roku.

Mieszkańców gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w wodę do spożycia zaopatrza jeden wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę – wodociąg publiczny Nowe Miasto Lubawskie.

W 2014 roku kontroli podlegał wodociąg publiczny Nowe Miasto Lubawskie. Próbkę pobrano w Szkołach Podstawowych przy ul. Tysiąclecia i ul. Jagiellońskiej oraz stacji uzdatniania wody przy ul. Grunwaldzkiej.

Tabela 2. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki na ul. Tysiąclecia

Lp.	Badana cecha	Jednostka miary	Wynik badania	Najwyższe dopuszczalne wartości
1.	Barwa	mg/l pt	5±5	-
2.	Mętność	NTU	0,36±0,05	1
3.	Stężenie jonów wodoru (pH)		7,4±0,1	6,5-9,5
4.	Przewodność	µS/cm	467±5	2500
5.	Zapach		akcept.	-
6.	Smak		akcept.	-

Lp.	Badana cecha	Jednostka miary	Wynik badania	Najwyższe dopuszczalne wartości
7.	Amonowy jon	mg/l NH ₄ ⁺	n.w.	0,50
Badania mikrobiologiczne				
8.	Bakterie grupy coli	*jtk/100 ml	0	0
9.	Escherichia coli	*jtk/100 ml	0	0

*jtk – jednostki tworzące kolonie

Źródło: PSSE Nowe Miasto Lubawskie, 2014

Tabela 3. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki na ul. Jagiellońskiej

Lp.	Badana cecha	Jednostka miary	Wynik badania	Najwyższe dopuszczalne wartości
1.	Barwa	mg/l pt	5±5	-
2.	Mętność	NTU	0,33±0,005	1
3.	Stężenie jonów wodoru (pH)		7,4±0,1	6,5-9,5
4.	Przewodność	µS/cm	466±5	2500
5.	Zapach		akcept.	-
6.	Smak		akcept.	-
7.	Amonowy jon	mg/l NH ₄ ⁺	n.w.	0,50
Badania mikrobiologiczne				
8.	Bakterie grupy coli	*jtk/100 ml	0	0
9.	Escherichia coli	*jtk/100 ml	0	0

Źródło: PSSE Nowe Miasto Lubawskie, 2014

Tabela 4. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki przy ul. Grunwaldzkiej

Lp.	Badana cecha	Jednostka miary	Wynik badania	Najwyższe dopuszczalne wartości
1.	Barwa	mg/l pt	5±5	-
2.	Mętność	NTU	0,36±0,005	1
3.	Stężenie jonów wodoru (pH)		7,4±0,1	6,5-9,5
4.	Przewodność	µS/cm	466±5	2500
5.	Zapach		akcept.	-
6.	Smak		akcept.	-
7.	Amonowy jon	mg/l NH ₄ ⁺	n.w.	0,50
Badania mikrobiologiczne				
8.	Bakterie grupy coli	*jtk/100 ml	0	0
9.	Escherichia coli	*jtk/100 ml	0	0

Źródło: PSSE Nowe Miasto Lubawskie, 2014

Na podstawie przeprowadzonych badań pobranych próbek wody wszystkie parametry mikrobiologiczne, fizykochemiczne odpowiadały wymaganiom rozporządzenia.

W ciągu roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał trzykrotnie okresowe oceny jakości wody do spożycia ze stwierdzeniem, że woda w wodociągu jest przydatna do spożycia przez ludzi.

2.4.2. STAN I ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Gleby narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Do obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie można zaliczyć:

- obszary użytkowane rolniczo,
- obszary zajmowane pod zabudowę,
- obszary narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu,

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Gleby posiadają tzw. właściwości buforowe czyli zdolność gleb do przeciwstawiania się zmianie odczynu, a tym samym posiadają odporność na antropogeniczne czynniki. Głównym czynnikiem odpowiadającym za zdolności buforowe badanych gleb jest zawartość materii organicznej i węglanów. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są odporne na zagrożenia chemiczne.

Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak fosfor, potas i magnez, a tym samym powodować powstawanie braków w zawartości składników przyswajalnych (dostępnych dla roślin) w glebie. Natomiast przedostawanie się fosforu i azotu do wód powierzchniowych może powodować ich eutrofizację.

Tabela 5. Ilość zużytych nawozów

Rodzaj nawozu	Jednostka	Ilość
mineralne	kg	162,2
azotowe	kg	88,8
fosforowe	kg	41,8
potasowe	kg	31,7
wapniowe	kg	58

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Dla gleb na terenie miasta problemem są jednak przede wszystkim zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp. Zanieczyszczenia te występują w pasach przyległych do dróg powodując lokalne zanieczyszczenia gruntu, a w przypadku gruntów podatnych na infiltrację, również środowiska wodnego. Zanieczyszczenia mogą spływać z powierzchni dróg do rowów i dalej do rzek.

Z terenów utwardzonych często odprowadzane są do ziemi wody opadowe i roztopowe. Mogą one być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Urządzeniami do oczyszczania wód opadowych i roztopowych powinny być jednak separatory i inne filtry oraz osadniki.

Starosta w myśl ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) powinien dokonać identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz uwzględnić zagadnienia remediacji. Jednak obecnie Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim nie dysponuje stosownym dokumentem.

2.4.3. STAN I ZAGROŻENIA KLIMATU

Według strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne).

Zagrożeń klimatycznych nie można jednak rozpatrywać w skali lokalnej, a raczej na poziomie stref, czy regionów. Mimo to można stwierdzić, że w najbliższych latach na obszarze gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, jak i całego kraju można spodziewać się wzrostu średniej rocznej temperatury, a tym samym wzrostu okresów upalnych i spadku liczby dni z okresami mroźnymi. Należy liczyć się ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych.

Na terenie miasta nie odnotowano występowania trąb powietrznych, jednak w zachodniej części województwa oraz w promieniu 60 km od Nowego Miasta Lubawskiego w Grudziądzu oraz Malinowie zarejestrowano występowanie tego zjawiska. Stwarza to zagrożenie dla miasta ze względu na wzrost występowania anomalii pogodowych na terenie całego kraju.

W przypadku obszaru miasta, w skali lokalnej można jedynie mówić o zmianach topoklimatu. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. W związku z tym miasto powinno podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii.

2.4.4. STAN I ZAGROŻENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Według rocznej oceny jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim za 2014 rok w strefie warmińsko - mazurskiej, do której zaliczane jest miasto badano jakość powietrza pod kątem ochrony zdrowia oraz pod kątem ochrony roślin.

Klasyfikacja pod kątem ochrony zdrowia pozwoliła na zakwalifikowanie analizowanej jednostki do klasy A dla ołowiu, niklu, kadmu, arsenu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu oraz pyłu PM 2,5. Ze względu na wynik oceny pyłu PM 10 i benzo(α)pirenu stwierdzono jakość powietrza klasy C. Stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej ozonu W każdej ze stacji zanotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, który należy osiągnąć w 2020 roku, ale nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego. Strefom z uwagi na brak przekroczeń poziomu docelowego i przekroczenie poziomu celu długoterminowego przydzielono odpowiednio klasy A i D2.

Ze względu na ochronę roślin, otrzymane wskaźniki pozwoliły zaklasyfikować powietrze, dwutlenek siarki i tlenki azotu do klasy A. Ze względu na wynik oceny ozonu stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego i przydzielono strefy do klasy A i D2.

Dla strefy warmińsko – mazurskiej opracowano Program Ochrony Powietrza (POP) ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(α)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10.

2.4.5. STAN KLIMATU AKUSTYCZNEGO I ZAGROŻENIA HAŁASEM, POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI ORAZ POWAŻNYMI AWARIAMI

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Do głównych czynników, mających wpływ na poziom emisji hałasu komunikacyjnego należą: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, organizacja ruchu drogowego oraz charakter zabudowy terenów otaczających.

WIOŚ w Olsztynie dokonał oceny stanu środowiska akustycznego Nowego Miasta Lubawskiego wykonanego w oparciu o przeprowadzone w 2011 roku pomiary hałasu komunikacyjnego. Hałas zmierzono w czterech punktach reprezentatywnych dla jednorodnych odcinków drogi w otoczeniu punktów na ul. 3 Maja 24, ul. Grunwaldzkiej 30, skrzyżowaniu ul. Wojska Polskiego i Jagiellońskiej oraz skrzyżowaniu ulic 3 Maja i Okólnej.

We wszystkich wytypowanych punktach pomiarowych wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku. Najwyższe przekroczenia, powyżej 10 dB, traktowane jako poziomy alarmowe, wystąpiły w punktach nr 2/15 i 3/1 zlokalizowanych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych miasta (droga wojewódzka nr 538 i krajowa nr 15). Obszary te powinny zostać zaliczone do obszarów o dużej uciążliwości, szczególnie w nocy.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez GDDKiA, na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu w roku 2010 (kolejny GPR odbywa się w roku 2015), wynika, że na drodze krajowej nr 15 punkty pomiarowe natężenia ruchu zlokalizowane były w 3 miejscach, na drodze wojewódzkiej 538 w dwóch punktach. Poniżej przedstawiono odcinki dróg krajowych i wojewódzkich na których przeprowadzono badania natężenia ruchu:

Tabela 6. Natężenie ruchu pojazdów na drodze krajowej i wojewódzkich

Odcinek	pojazdy silnikowe ogółem	motocykle	samochody osobowe mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe dostawcze	samochody ciężarowe	autobusy	ciągniki rolnicze	rowery
1	6 058	57	4 279	658	993	59	12	40
2	14 235	239	11 145	1 306	1 407	105	33	229
3	6 884	34	4 989	728	1 071	47	15	13
4	4 419	-	4 231	-	188	-	-	-
5	3 488	-	3 440	-	48	-	-	-

Źródło: GPR 2010

Tabela 7. Natężenie ruchu pojazdów na drogach powiatowych

Lp.	Nr drogi	Odcinek	Samochody osobowe	Samochody ciężarowe	Inne pojazdy
			dobowe natężenie ruchu		
1	5500N	ul. Mszanowska	1 612	50	148
			1 810 poj./dobę (pomiar z roku 2014)		
2	1319N	Nowe Miasto Lubawskie – Kaługa	2 772	180	395

			3 347 poj./dobę (pomiar z roku 2014)		
3	1333N	Iława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie	brak danych	brak danych	brak danych
			1 368 poj./dobę (pomiar z roku 2011)		

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych

2.4.6. STAN I ZAGROŻENIA FAUNY I FLORY

Wszystkie zagrożenia środowiska przyrodniczego, dotyczą również obszarów chronionych. Część tych zagrożeń może być jednak szczególnie groźna właśnie dla zasobów przyrodniczych. Na terenie gminy ich ilość nie jest wielka, a ich intensywność nie jest zbyt wysoka. Tym niemniej kilka z nich występuje i w większości są pochodzenia antropogenicznego. Do najważniejszych zaliczyć należy :

- zagrożenia pożarowe obszarów leśnych i torfowisk,
- urbanizacja obszarów cennych przyrodniczo,
- zagrożenia związane z gospodarką komunalną,
- nadmierna eksploatacja przez turystykę i rekreację obszarów o wyjątkowej atrakcyjności.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części (fragmenty). W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Ze wzrostem fragmentacji ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzenne zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny. Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Także wszelkie prace modernizacyjne związane z budynkami np. termomodernizacje, mogą stanowić zagrożenie dla fauny. Prace modernizacyjne, w tym planowane termomodernizacje muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na terenie obiektów chronionych gatunków ptaków. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

III. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska.

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację w gminie. Jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć w procesie inwestycyjnym samorządu i jednostek gospodarczych na tym terenie. Celem sporządzonego POŚ jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego. Cele zapisane w projekcie POŚ dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie inwestycji proekologicznych.

W przypadku braku realizacji Programu dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu najprawdopodobniej przyczyniać się będzie do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska (przy braku kontroli pewne działania i sytuacje, których obecnie już się nie notuje, mogą ponownie się pojawiać). Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorząd i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji Programu przyczyniać się będzie do pogorszenia dobrego stanu środowiska bądź pogłębiania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie:

- jakości wód podziemnych i powierzchniowych na skutek stale zwiększającej się ilości odprowadzanych ścieków komunalnych, przemysłowych, wód opadowych i roztopowych, pochodzenia rolniczego na terenie zlewni,
- jakości powietrza terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego na skutek zwiększającej się ilości samochodów, także jakości klimatu akustycznego,
- zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną, także przez dzikie wysypiska,
- zagrożenia dla mieszkańców na skutek braku inwestycji i działań bieżących dotyczących obszarów zagrożonych podtopieniami.

Jak wynika z analizy założeń dotąd obowiązującego Programu ochrony środowiska z 2004 roku, stan środowiska uległ znacznej poprawie w wyniku prowadzonych działań i inwestycji zaplanowanych właśnie w POŚ.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca m.in. konsekwencjami finansowymi,

- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ocenia się, że w wariacie braku realizacji ustaleń Programu ochrony środowiska, w szczególności dotyczących określenia kierunków ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych byłaby trudna do realizacji. Zaniechanie realizacji zapisów POŚ, w odniesieniu do zaniechania realizacji planowanych inwestycji spowoduje dalszy rozwój i miejscowe zanieczyszczanie środowiska, co najmniej na poziomie takim, jaki to ma miejsce obecnie.

Dla przykładu brak realizacji inwestycji w zakresie poprawy systemu komunikacyjnego będzie prowadziło do dalszego pogarszania się klimatu akustycznego i spadku jakości życia na pewnych terenach gminy, gdzie funkcjonują jeszcze braki w tym zakresie.

Brak kontroli nad prowadzeniem gospodarki odpadami bezpośrednio na terenie nieruchomości, prowadzi do nieprawidłowości w tym zakresie, np. spalania odpadów w piecach centralnego ogrzewania czy powstawania „dzikich składowisk odpadów”. To w konsekwencji spowoduje trwałe pogorszenie się jakości powietrza atmosferycznego (w przypadku spalania) oraz gleb i wód powierzchniowych (w przypadku „dzikich składowisk”).

O ile w efekcie długofalowym planowane przedsięwzięcia mają na celu poprawę stanu środowiska, to w skali krótkoterminowej mogą zachodzić pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które mogą w pewnym stopniu pogarszać stan środowiska w stosunku do jego stanu obecnego, przed realizacją zapisów POŚ. Mając jednak na uwadze efekt ekologiczny planowanych działań, ocenia się, że brak realizacji zapisów Programu spowoduje pogorszenie lub co najmniej utrzymywanie się stanu środowiska na obecnym poziomie, co w niektórych przypadkach oznacza utrzymywanie się stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów na niskim poziomie.

IV. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody znajdują się obiekty podlegające prawnej ochronie przyrodniczej, przede wszystkim obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu oraz obszar chronionego pomnik przyrody.

Taki stan rzeczy sprawia, że zapisy Programu Ochrony Środowiska muszą uwzględniać ograniczenia wynikające z ustawy dotyczące postępowania w przypadku form ochrony przyrody.

Z punktu widzenia ochrony środowiska należy zwrócić uwagę również na inne istniejące problemy. **Przeprowadzona analiza uwarunkowań środowiska przyrodniczego pozwala na sformułowanie głównych problemów:**

- emisja zanieczyszczeń i hałasu związana z funkcjonowaniem ciągów komunikacyjnych, w związku z dużym ruchem tranzytowym, turystycznym i dużą gęstością zaludnienia, a także rozwiniętą gospodarką,
- możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych związana z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków oraz znaczną powierzchnią gruntów zabudowanych, z których odprowadzane są wody opadowe i roztopowe,
- w związku z wytyczeniem obszarów chronionych ujmujących zasoby wodne uwzględnia się możliwość pogorszenia jakości wód co skutkuje negatywnymi przekształceniami siedliska dla chronionych gatunków ryb.

W związku z powyższym zapisy działań w ramach harmonogramu realizacji Programu Ochrony Środowiska powinny zwracać szczególną uwagę na kwestie związane z modernizacją dróg, ochroną zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ochroną powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami oraz ochroną cennych walorów przyrodniczych.

Istotnym problemem w analizie i ocenie projektu Programu w odniesieniu do planowanych działań i uwarunkowań przyrodniczych jest fakt, że na tym etapie planowania trudno jest niejednokrotnie konkretnie określić wszystkie oddziaływania, w szczególności przy braku danych i projektów technicznych poszczególnych przedsięwzięć. Każda inwestycja mogąca zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogąca potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będzie podlegać procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. POŚ, często mimo ogólności swoich zapisów, odnosi się do planowanych inwestycji, a zgodnie z ustawą OOŚ, przeprowadzenia oceny oddziaływania wymaga właśnie realizacja dopiero planowanych przedsięwzięć mogących znacząco, lub też potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Tak więc mimo braków w posiadanej wiedzy z zakresu planowanych inwestycji, na etapie analizowanego projektu dokumentu, zostaną w ogólnym i często teoretycznym zakresie określone oddziaływania planowanych działań w odniesieniu do głównych problemów wymienionych powyżej.

Poniżej, przedstawiono rodzaj oddziaływania na elementy środowiska, w tym na zdrowie i życie ludzi, jaki niesie za sobą realizacja poszczególnych celów operacyjnych, a także przykładowe sposoby zapobiegania, ograniczania, kompensacji negatywnych oddziaływań wynikających z realizacji Programu Ochrony Środowiska:

V. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Nawiązując do zapisów harmonogramu realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, w ramach oceny oddziaływania zapisanych w nim celów ekologicznych konieczne jest zestawienie zaplanowanych zadań dla analizowanej jednostki. Poniżej przedstawiono cele ekologiczne, zaplanowane działania oraz matrycę oddziaływań na środowisko dla poszczególnych komponentów:

Tabela 8. Matryca środowiskowych oddziaływań dla poszczególnych celów harmonogramu realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

Komponenty środowiska	Rodzaj oddziaływania		
	Pozytywne	Negatywne	Neutralne
CEL: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców			
<ul style="list-style-type: none"> – Rozbudowa, modernizacja i bieżące utrzymanie sieci kanalizacyjnej – w ramach realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, – Montaż urządzeń podczyszczających wody opadowe, – Rozbudowa, modernizacja i bieżące utrzymanie sieci wodociągowej, – Modernizacja i bieżące utrzymanie i monitoring oczyszczalni ścieków oraz innych elementów infrastruktury wod.-kan., – Prowadzenie i bieżąca kontrola cieków wodnych na terenie Miasta, Egzekwowanie przyłączania nieruchomości do miejskiej sieci sanitarnej. 			
różnorodność biologiczna		X	
ludzie	X		
zwierzęta		X	
rośliny		X	
wody podziemne i powierzchniowe		X	
powietrze atmosferyczne			X
powierzchnia ziemi		X	
krajobraz		X	
klimat			X
zasoby naturalne		X	
zabytki i dobra materialne	X		
CEL: Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią:			
<ul style="list-style-type: none"> – Bieżące utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji i urządzeń wodnych na terenie gminy. 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne			X
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz			X
klimat			X
zasoby naturalne			X
zabytki i dobra materialne	X		
CEL: Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody:			
<ul style="list-style-type: none"> – Ustanawianie (wraz z opracowaniem dokumentacji) nowych form ochrony przyrody (np. pomników przyrody), – Uwzględnianie w dokumentach planistycznych i strategicznych gminy istniejących oraz planowanych form ochrony przyrody (ze wskazaniem ochrony krajobrazu), – Utrzymanie zieleni na terenie miasta (utrzymanie bieżące, sadzenie nowych drzew i krzewów, koszenie, itd.), w tym rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Narutowicza na potrzeby rekreacji i wypoczynku, – Kontrola realizacji wydawanych pozwoleń na wycinkę drzew przez mieszkańców (wizja lokalna), – Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych: – budowa ciągu pieszo-rowerowego w ul. Kamionki o długości ok. 1,2 km, – budowa drogi rowerowej na nasypie kolejowym po zlikwidowanej linii kolejowej relacji Brodnica – Iława o długości ok. 3 km. 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		

Komponenty środowiska	Rodzaj oddziaływania		
	Pozytywne	Negatywne	Neutralne
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz	X		
klimat	X		
zasoby naturalne	X		
zabytki i dobra materialne	X		
CEL: Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych:			
<ul style="list-style-type: none"> - Utrzymanie czystości w mieście, - Nadzór nad zakresem przekształcania rzeźby terenu na obszarach chronionego krajobrazu, - Nadzór nad ograniczeniami wynikającymi z prawa wodnego, strefa zalewowa, - Rozbudowa i bieżące utrzymanie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Sp. z o.o. 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz			X
klimat	X		
zasoby naturalne	X		
zabytki i dobra materialne			X
CEL: Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów:			
<ul style="list-style-type: none"> - Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie miasta (promocja kolektorów słonecznych, fotowoltaiki), - Bieżące utrzymanie, modernizacja oraz przebudowa dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych znajdujących się na terenie miasta, w tym: dostosowanie istniejącej DK15 do nowej klasy i funkcji (remont nawierzchni), stopniowa przebudowa dróg z nawierzchni gruntowej lub z płyt betonowych na nawierzchnię bitumiczną lub z kostki betonowej następujących ulic: Kamionki, Broniewskiego, Lipowa, Sosnowa, Głogowa, Piaskowa, Podgórna, Świerkowa, Jarzębowa, Szopena, Moniuszki, - Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, - Rozbudowa systemu gazowego na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, - Modernizacja źródeł ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej, komunalnych oraz będących własnością osób fizycznych. 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe			X
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		X
krajobraz			X
klimat	X		
zasoby naturalne			X
zabytki i dobra materialne			X
CEL: Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska:			
<ul style="list-style-type: none"> - Egzekwowanie zapisów dotyczących standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, - Opracowywanie map akustycznych, - Bieżące utrzymanie, modernizacja oraz przebudowa dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych znajdujących się na terenie miasta. 			
różnorodność biologiczna	X		

Komponenty środowiska	Rodzaj oddziaływania		
	Pozytywne	Negatywne	Neutralne
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe			X
powietrze atmosferyczne			X
powierzchnia ziemi			X
krajobraz	X		
klimat			X
zasoby naturalne			X
zabytki i dobra materialne	X		
CEL: Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi:			
<ul style="list-style-type: none"> - Egzekwowanie zapisów dotyczących standardów emisji pól elektromagnetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, - Prowadzenie pomiarów natężenia PEM, - Lokalizowanie emitorów pól elektromagnetycznych z uwzględnieniem odległości do obszarów zabudowy mieszkaniowej. 			
różnorodność biologiczna			X
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe			X
powietrze atmosferyczne			X
powierzchnia ziemi			X
krajobraz			X
klimat			X
zasoby naturalne			X
zabytki i dobra materialne			X
CEL: Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych:			
<ul style="list-style-type: none"> - Bieżąca konserwacja i utrzymanie sieci elektroenergetycznej na terenie miasta, - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, - Termomodernizacja budynków mieszkalnych, - Budowa stacji uzdatniania wody MPGK Sp. z o.o., - Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie miasta (promocja kolektorów słonecznych, fotowoltaiki, pomp ciepła). 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz	X		
klimat	X		
zasoby naturalne	X		
zabytki i dobra materialne	X		

Komponenty środowiska	Rodzaj oddziaływania		
	Pozytywne	Negatywne	Neutralne
CEL: Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej (korzystającej z dorobku i wiedzy różnych dziedzin):			
<ul style="list-style-type: none"> - Bieżąca konserwacja i utrzymanie sieci elektroenergetycznej na terenie miasta, - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, - Termomodernizacja budynków mieszkalnych, - Budowa stacji uzdatniania wody MPGK Sp. z o.o., - Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie miasta (promocja kolektorów słonecznych, fotowoltaiki, pomp ciepła), - Informowanie mieszkańców o prowadzonych postępowaniach, wydawanych decyzjach, prowadzonych inwestycjach, opracowywanych planach i programach oraz jakości środowiska na terenie Gminy (BIP, tablica ogłoszeń, lokalna prasa itd.), - Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, akcje w szkołach, - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska oraz opracowywanie raportów z realizacji POŚ (co 2 lata), - Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla pracowników Urzędu Miejski i mieszkańców (w zakresie: gospodarki wodnej, ściekowej, gospodarki odpadami, energooszczędności, unieszkodliwiania azbestu itp.). 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz	X		
klimat	X		
zasoby naturalne	X		
zabytki i dobra materialne	X		
CEL: Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego:			
<ul style="list-style-type: none"> - Uwzględnianie zagadnień zagrożenia poważnymi awariami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzjach, - Zakup sprzętu do usuwania skutków zagrożeń ekologicznych i zapewnienia dostępu do wody pitnej, - Współpraca z innymi jednostkami w ramach realizacji planów zarządzania kryzysowego w związku z wystąpieniem poważnych awarii lub katastrof naturalnych (w razie potrzeb). 			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz			X
klimat			X
zasoby naturalne			X
zabytki i dobra materialne			X
CEL: Rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi:			
<ul style="list-style-type: none"> - Zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi będą wynikać z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Określone przez ustawę obowiązki gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie będą stopniowo i zgodnie z obowiązującymi terminami realizowane przez Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”. Najważniejszymi zadaniami miasta w tym zakresie jest: <ul style="list-style-type: none"> (a) zapobieganie powstawania odpadów „u źródła”, organizacja systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, (b) osiągnięcie wymaganych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających 			

Komponenty środowiska	Rodzaj oddziaływania		
	Pozytywne	Negatywne	Neutralne
<i>biodegradacji przekazywanych do składowania, (c) osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami takich frakcji odpadów jak: papier i tektura, tworzywa sztuczne, szkło, metal, opakowania wielomateriałowe.</i>			
różnorodność biologiczna	X		
ludzie	X		
zwierzęta	X		
rośliny	X		
wody podziemne i powierzchniowe	X		
powietrze atmosferyczne	X		
powierzchnia ziemi	X		
krajobraz	X		
klimat			X
zasoby naturalne	X		
zabytki i dobra materialne			X

Źródło: POŚ dla gminy miejskiej Nowe miasto Lubawskie na lata 2015 -2018 z perspektywą na lata 2019-2023

Jak wynika z powyższego zestawienia zaplanowanych działań słabością Programu jest brak skonkretyzowanych projektów i przedsięwzięć. Opracowywany dokument nie jest jednak konkretną koncepcją, raczej określa on ogólne założenia gminy w zakresie ochrony środowiska, ukierunkowuje politykę zrównoważonego rozwoju tworząc szerokie ramy realizacji poszczególnych zadań w obrębie obszarów interwencji, które zdiagnozowano i wytypowano do dalszej poprawy. Te treści Programu, których słabością jest ich zbytne uogólnienie, określają jednak w zadawalającej wielkości, zakres działań i zadań w przedmiocie ochrony zasobów środowiska.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane techniczne określające skalę przedsięwzięć i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu POŚ, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla gminy, określający ogólne ramy zadań planowanych do realizacji na tym terenie.

Bez względu na stopień szczegółowości treści zawartych w projekcie Programu, oceniając jego wpływ na środowisko w aspekcie oddziaływań zarówno pozytywnych, jak i możliwych negatywnych, należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Podsumowując całość Programu, mimo występujących uogólnień, treść projektu tego dokumentu należy ocenić pozytywnie – z punktu widzenia zarówno jego zawartości, jak i spodziewanej realizacji – w aspekcie potrzeb wynikających z obecnego i oczekiwanego stanu środowiska gminy oraz jego otoczenia. Realizacja POŚ nie spowoduje długotrwałych i nieodwracalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby być uznane jako oddziaływania znaczące, a tym samym jako pogarszające stan środowiska. Wdrażanie dokumentu umożliwi natomiast dalszą likwidację i minimalizację ujemnych zmian w środowisku, wywołanych na tym obszarze wieloletnią, intensywną antropopresją.

Realizacja ustaleń projektu POŚ będzie wypadkową dotychczasowej presji na środowisko oraz ustaleń zawartych w projekcie Programu, jak i stopnia realizacji tych ustaleń w trakcie obowiązywania dokumentu. Można je ograniczyć lub wyeliminować poprzez podjęcie odpowiednich działań, zgodnie z zapisami projektu POŚ i ustaleniami niniejszej prognozy. Oczywisty jest fakt, że wprowadzanie nowego, bądź zmiana użytkowania terenu

lub budowa nowych sieci i obiektów doprowadzi do przeobrażenia aktualnie występujących układów ekologicznych, co jest związane z prowadzeniem każdej działalności w środowisku. Projekt POŚ, na obecnym etapie uzgadniania, aktualnie obowiązujących planach inwestycyjnych i zagospodarowania przestrzennego, nie przewiduje realizacji przedsięwzięć innego typu, innego rodzaju niż funkcjonujące już na danym obszarze.

Dokładne oddziaływanie poszczególnych rodzajów inwestycji, jakie w trakcie obowiązywania niniejszego POŚ, potencjalnie są możliwe do lokalizacji na tym obszarze, będzie przeanalizowane przy sporządzaniu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, jeżeli dane przedsięwzięcie będzie tego wymagało.

Przewiduje się możliwość oddziaływania na środowisko przez poszczególne inwestycje prowadzone na przedmiotowym obszarze związane z modernizacją lub budową nowej infrastruktury technicznej czy nowych obiektów budowlanych będących w zasięgu wskazanych terenów, ponieważ każdy nowy obiekt oddziałuje na otoczenie, w stopniu niewielkim, bądź znaczącym. Nie wszystkie jednak oddziaływania mają charakter negatywny dla środowiska.

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, a więc zagrożeniom środowiska polega na zapobieganiu lub ograniczaniu wprowadzania do środowiska substancji lub energii.

Jak już wcześniej wspomniano inwestycja będzie podlegać procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Przedsięwzięcia oraz inwestycje zapisane w Programie stanowią pewien plan władz gminy co do rozwoju funkcjonalnego obszaru. Wszelkie szczegółowe oceny oddziaływania w stopniu szczegółowym dotyczące inwestycji, będą odbywać się na etapie sporządzania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w którym to zostaną dokładnie przeanalizowane oddziaływania. W prognozie oddziaływania POŚ, odpowiednio do skali opracowania zaznacza się jednak konieczność zwrócenia uwagi na poszczególne elementy.

Ponadto raport oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko będzie musiał analizować oddziaływania skumulowane planowanych i funkcjonujących inwestycji, mając na uwadze ich skumulowany wpływ na środowisko, w tym także na człowieka.

5.1. W ZAKRESIE CELÓW I PRZEDMIOTU OCHRONY, DLA KTÓRYCH POWOŁANO OBSZAR NATURA 2000, REZERWAT PRZYRODY, OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU ORAZ INTEGRALNOŚCI TYCH OBSZARÓW

Na przedmiotowym terenie występuje teren należący do obszaru Natura 2000, tak więc należy przewidzieć i określić możliwe znaczące oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji zapisów Programu.

Projekt POŚ uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2015 poz. 1651), w tym ze zmianą niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774) oraz aktów ustanawiających te obszary, w myśl powyższych zapisów nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów, w miejscu ich lokalizacji w stosunku do:

- a) obszarów Natura 2000 (art. 33):
 - zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
 - wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
- b) Obszaru Chronionego Krajobrazu (art. 24):
- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
 - realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
 - likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy,
 - odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
 - wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
 - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
 - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
 - likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
 - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.
 - Prawo wodne z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.
- c) rezerwat przyrody (art. 15)
- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody,
 - chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu,
 - polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody,
 - pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów,

- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów,
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych,
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.),
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,
- zakłócania ciszy,
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,

- prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
 - wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
 - wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
 - organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.
- d) Pomniki przyrody (art. 45):
- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
 - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
 - uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
 - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
 - likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
 - wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
 - zmiany sposobu użytkowania ziemi,
 - wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
 - umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
 - zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
 - umieszczania tablic reklamowych,
- Zakazy te nie dotyczą:
- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
 - realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody,
 - zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
 - likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Program Ochrony Środowiska zawiera wiele zapisów dotyczących ochrony obszarów prawnie chronionych oraz cennych pod względem przyrodniczym na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie. Będzie to skutkowało poprawą bioróżnorodności na tym obszarze i ochroną najbardziej cennych pod względem przyrodniczym i edukacyjnym obszarów, wiążąc je z terenami otaczającymi jednostkę i tworząc w ten sposób zwarte korytarze ekologiczne.

Ogólne zapisy Programu wpłyną pozytywnie na obiekty prawnie chronione na tym terenie. Program nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające tym obszarom oraz ich integralności.

Wszystkie działania proponowane w harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

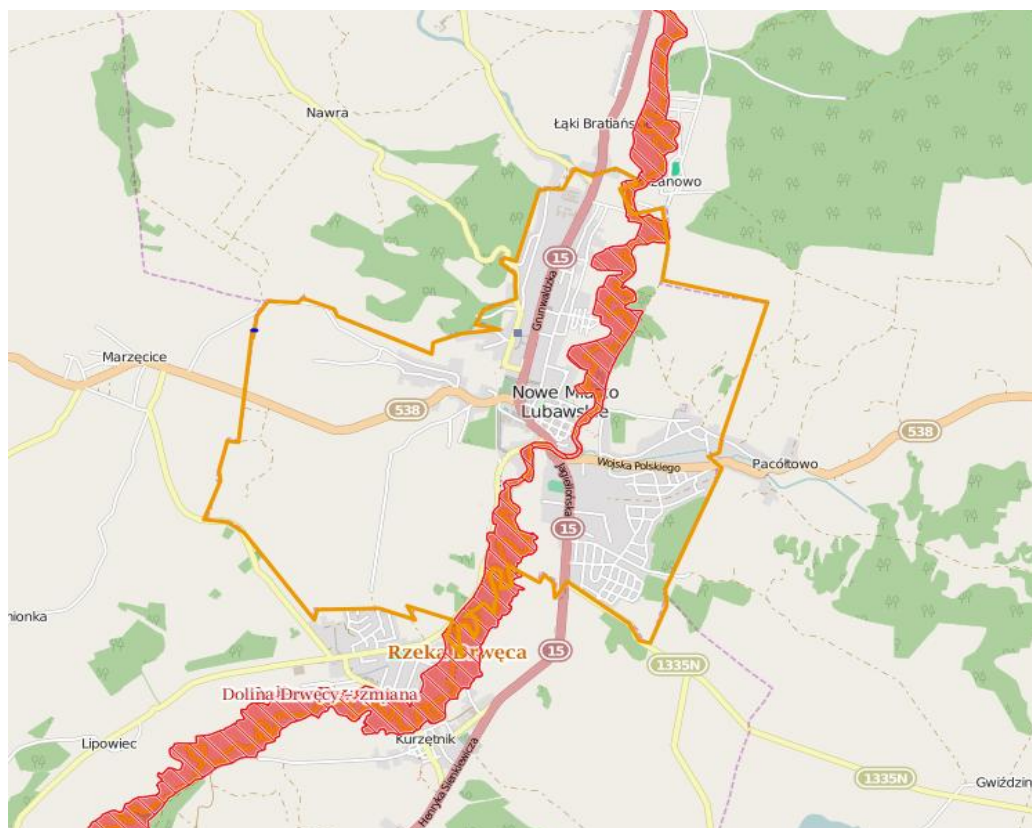
Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony (jakości wód rzeki Drwęcy oraz jej doliny będącej siedliskiej gatunków flory i fauny) oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tego obszaru.

Biorąc powyższe pod uwagę przy wielu siedliskach pojawiają się podobne zagrożenia, takie jak zanieczyszczenie związkami biogennymi, nieprawidłowo prowadzone melioracje, presja turystyczna, zmiany wilgotności, zmiany klimatu, przenikanie gatunków obcych danemu siedlisku. Program w swoich zapisach ukierunkowuje swój harmonogram realizacji w zakresie ochrony wód, rozbudowy rozdzielczych systemów kanalizacyjnych, edukacji rolników, poprawy retencji wód na skutek rozbudowy systemu obszarów biologicznie czynnych w tkance miejskiej, ograniczania niskiej emisji i wprowadzania źródeł energii odnawialnej (a także włączenie się w ogólnopolski projekt mający na celu stworzenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu), minimalizowania negatywnego oddziaływania odpadów i właściwego pielęgnowania terenów zielonych i lasów. To wszystko ma na celu zachowanie siedlisk przyrodniczych nie tylko zinwentaryzowanych na terenie gminy, ale także tych od wody rzeki Drwęcy zależnych leżących poza granicami administracyjnymi jednostki.

Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska, zamieszcza się schematyczną rycinę z zaznaczeniem tych terenów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

Danych takich nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

Ryc. 5. Lokalizacja obszarów chronionych gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

W przypadku obszaru Natura 2000, rezerwatu przyrody oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu może on być chroniony w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Na dzień dzisiejszy należałoby w tym zakresie zwrócić uwagę na zapisy Programu Ochrony Środowiska dotyczące rozwoju systemu kanalizacyjnego, w tym kanalizacji deszczowej (co powinno wpłynąć na utrzymania dobrej jakości wód), ochrony przed powodzią i podtopieniami (co może powodować negatywne zmiany w dolinie).

5.2. W ZAKRESIE SKUTECZNOŚCI OCHRONY BIORÓŻNORODNOŚCI (FAUNY I FLORY)

Proponowane działania ochronne i wzbogacające bioróżnorodność gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie nie wpłyną negatywnie na środowisko przyrodnicze obszaru. Przede wszystkim zgodnie z planowanymi działaniami będzie następował wzrost obszarów czynnych biologicznie, na co zwraca się uwagę już na poziomie lokalnego planowania przestrzennego. Będzie to skutkowało nie tylko ogólnym wzrostem powierzchni zielonych, ale również lepszą retencją wody, ochroną gleb, poprawą lokalnych warunków

topoklimatycznych. Planowana w POŚ rozbudowa terenów czynnych biologicznie wzmocni ekologiczną stabilność siedlisk, co będzie przeciwdziałać ich fragmentacji. Konieczne jest jednak każdorazowe dostosowanie gatunków roślinności do siedliska oraz klasy gleb, aby nie zubażać zasobów przyrodniczych gminy, ani nie wprowadzać gatunków obcych florze rodzimej, mogących wypierać rodzime gatunki.

Projekt POŚ uwzględni zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zmianami) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów, w miejscu ich lokalizacji.

Program wskazuje na konieczność ochrony obszarów prawnie chronionych. Niezbędne jest współdziałanie w tym zakresie z innymi jednostkami, gdyż obszary chronione związane są nierozdzielnie z rzeką, a to powoduje, że podejmowane kroki muszą być prowadzone w całej zlewni.

Wszelkie działania na terenach leśnych będą prowadzone zgodnie z nadrzędnymi planami nadleśnictwa. Muszą być one objęte ochroną polegającą na przemyślanych zabiegach hodowlanych gwarantujących zachowanie i dostosowanie drzewostanów do warunków siedliska i presji zewnętrznych. Gospodarka leśna musi być podporządkowana wymogom ochrony wynikającym z ustanowionych obszarów chronionych oraz Planu Urządzania Lasu. Właściwa hodowla lasu oraz pielęgnacja pozwoli na odtwarzanie naturalnych biocenoz, ochronę bioróżnorodności oraz będzie regulowała wprowadzanie ewentualnych zmian siedliskowych i gatunkowych (wprowadzać powinno się rodzime gatunki, zgodne z siedliskiem).

Należy podkreślić, że zapisy Programu zapewniają także wymaganą ochronę terenom zieleni urządzonej. Założono ich ochronę i pielęgnację tak, aby spełniały nadal swoje funkcje.

Ze względu na modernizację ciągów komunikacyjnych może dojść jednak do naruszenia systemów przyrodniczych zlokalizowanych wzdłuż tych tras komunikacyjnych. W tym przypadku zarządca i wykonawca robót budowlanych będzie zobowiązany do przeprowadzenia działań kompensacyjnych, o których w sposób ogólny jest mowa w rozdziale VIII. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe ze zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Proponowane działania minimalizujące oddziaływania na człowieka, ale również na środowisko, można pogrupować na następujące części:

- a) ekrany akustyczne,
- b) urządzenia podczyszczające wody opadowe,
- c) ogrodzenia,
- d) pasy zieleni izolacyjnej.

Ochrona i rozwój systemu biologicznego jednostki spowoduje nie tylko ochronę zasobów przyrodniczych, ale także wpłynie na poprawę walorów krajobrazowych i warunków

topoklimatycznych. Chronić należy pozostałe jeszcze tereny łąk zlokalizowane wzdłuż cieków wodnych, gdyż są one naturalnymi ciągami ekologicznymi stanowiącymi wraz z innymi terenami szkielet przyrodniczy opisywanego obszaru. Zagrożeniem dla tych terenów jest zabudowa terenów zalewowych oraz zaprzestanie tradycyjnego użytkowania.

W projekcie POŚ wskazuje się wytyczne do rozwoju infrastruktury energetyki odnawialnej, tak więc zwraca się uwagę na to, aby w przypadku tego typu inwestycji przeprowadzić szczegółową analizę ornitologiczną i z zakresu chiropterofauny, co jest zgodne z wymaganiami oceny oddziaływania inwestycji na środowisko (na etapie raportu). W celu dokładnego rozpoznania liczebności chronionych gatunków należy przeprowadzić inwentaryzację terenową.

Ocenę dotyczącą ptaków wykonać należy również w przypadku stwierdzenia siedliska tych zwierząt w budynkach przy okazji przeprowadzania termomodernizacji, czy instalacji kolektorów słonecznych. Wszelkie prace należy dostosowywać do terminów lęgowych i migracyjnych zwierząt i ptaków, aby każda inwestycja czy prace budowlane nie powodowały negatywnego oddziaływania na faunę, na siedliska rozrodcze. Otwory wentylacyjne i szczeliny budynków mogą stanowić siedlisko chronionych gatunków. Należy pamiętać, że wszelkie prace ograniczające dostęp ptaków objętych ochroną gatunkową do miejsc ich regularnego przebywania i rozrodu należy traktować jako niszczenie ich siedlisk. W stosunku do dziko występujących zwierząt obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków w danym obiekcie budowlanym”. Ekspertyzę może wykonać osoba fizyczna, merytorycznie związana z ornitologią i chiropterologią, np. członkowie organizacji pozarządowych, których statutowym celem jest ochrona chronionych gatunków zwierząt lub też pracownik naukowy placówki zajmującej się ochroną gatunkową zwierząt”. W razie konieczności należy uzyskać zezwolenie GDOŚ lub RDOŚ na odstępstwa od zakazów. W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych, np. poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków.

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności konieczne jest opracowanie, tam gdzie obszar zabudowy antropogenicznej nie został jeszcze nim pokryty, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w szczególności będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem wymogów ochrony środowiska.

5.3. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA LUDZI

Program ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie zawiera ogólne zapisy dotyczące:

- modernizacji i rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i wodno – ściekowej,
- popularyzacji stosowania dla celów grzewczych, w jak najszerszym, dostępnym zakresie niskoemisyjnych nośników energii, w tym energii odnawialnej,
- ochrony i powiększania terenów zielonych oraz ochrony cennych przyrodniczo i krajobrazowo terenów,
- ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi,
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, zabezpieczenia mieszkańcom dostępu do czystej wody.

Zapisy Programu odnoszą się więc tematycznie do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka lub będzie nadal utrzymywać wysoki stopień jego ochrony. Modernizacja infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, remonty dróg, rozwój źródeł energii odnawialnej oraz rozwinięta gospodarka odpadami pozwoli w efekcie zapewnić mieszkańcom gminy bezpieczeństwo, komfort funkcjonowania i coraz bardziej sprzyjające warunki środowiskowe. Sprzyja temu brak istotnych zagrożeń ze strony uciążliwych zakładów przemysłowych oraz składowisk odpadów ulokowanych bezpośrednio w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Wraz z rozwojem instalacji na tym obszarze konieczny jest także monitoring środowiska, tak aby zapobiegać oraz wychwytywać w odpowiednim czasie ewentualne zagrożenia jakie te instalacje mogą powodować w środowisku.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców i komfortu ich życia należy zwrócić uwagę na oddziaływania związane z funkcjonowaniem instalacji i obiektów powodujących emisję hałasu, zanieczyszczeń wód i powietrza.

Jako działania chroniące przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych, proponuje się głównie działania kontrolne, monitoring i przestrzeganie obszarów wolnych od zagospodarowania wokół miejsc narażonych na ekspozycję na te zagrożenia.

W przypadku pól elektromagnetycznych ważne jest tworzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stref wolnych od zabudowy, towarzyszących przesyłowym liniom energetycznym. Jest to jedynym skutecznym środkiem zabezpieczającym środowisko przed elektromagnetycznym promieniowaniem.

Tym samym cele i zadania zapisane w POŚ w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi będą pozytywnie oddziaływać na środowisko i człowieka, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę. Wzmocniony powinien być nadzór nad respektowaniem przepisów ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym. Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane powinno zostać środowiskowe oddziaływanie przedsięwzięć jakim są: remonty dróg, lokalizowanie stacji bazowych telefonii komórkowej itp. Część z tych inwestycji może mieć uboczne, negatywne skutki dla środowiska, możliwa jest jednak ocena i minimalizacja tego wpływu poprzez wybór odpowiednich projektów, lokalizacji oraz nadzór wykonania.

Teren całej jednostki powinien zostać pokryty opracowanymi MPZP. W MPZP powinny zostać określone warunki dotyczące minimalizacji hałasu, co będzie ograniczało powstawanie obiektów, które mogłyby ponadnormatywnie oddziaływać na obszary wymagające ochrony pod kątem narażenia na emisję hałasu, czy też innych emisji i czynników negatywnie wpływających na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

POŚ nie ogranicza możliwości lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej. Lokalizacja wież i anten telefonii komórkowej musi wykluczać miejsca, gdzie mogłyby negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi, przede wszystkim w zakresie emitowanego promieniowania elektromagnetycznego. Ewentualna lokalizacja powinna minimalizować negatywny wpływ na samopoczucie mieszkańców.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych (oraz wszelkie prace związane z budową), o ile, lokalnie i w krótkim okresie czasu, może negatywnie wpływać na jakość środowiska, powierzchnię ziemi, roślinność, powietrze, hałas, to w efekcie ma doprowadzić również do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach poprzez stosowanie np. cichych nawierzchni, nasadzenia zieleni izolacyjnej. Nie ulega jednak wątpliwości, że hałas komunikacyjny będzie wzrastał, ponieważ na drogach pojawia się coraz więcej samochodów, jednak dzięki

wyprowadzeniu ruchu poza centrum, na mieszkańców nie będzie oddziaływać w sposób negatywny chociażby ruch tranzytowy.

Obecnie na terenie gminy nie planuje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii, jednak nie można wykluczyć, że zamierzenia inwestycyjne nie ulegną zmianie. W tej sytuacji Program, z braku potrzeby, nie określa ewentualnych, niezbędnych działań zapobiegawczych. Zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie wpłyną także na poprawę bezpieczeństwa na drogach.

Zaleca się ograniczenie do minimum zabudowy terenów doliny Drwęcy. Ograniczy to w znacznym stopniu zagrożenie jakie stanowi dla ludzi powódź. Pozostawienie doliny rzecznej jako naturalnej strefy buforowej dla podnoszącego się poziomu wód w rzece w czasie roztopów lub nawałnych deszczy jest rozwiązaniem bardziej efektywnym niż często nieprzemyślana budowa wałów przeciwpowodziowych, dla których brakuje następnie środków finansowych na ich utrzymanie i konserwację.

Ze względu na walory przyrodnicze obszaru jedną z coraz ważniejszych funkcji gminy staje się turystyka i rekreacja. Jest to funkcja mająca wpływ na samopoczucie mieszkańców i ich zadowolenie z funkcjonowania na danym terenie, ale z drugiej strony mająca wpływ na środowisko przyrodnicze. Rozwój usług rekreacji powinien być zrównoważony i zharmonizowany ze środowiskiem przyrodniczym, ponieważ rekreacja rozwija się głównie w oparciu o zasoby przyrodnicze. Każda forma zagospodarowania turystycznego oraz zaplanowanie wykorzystania konkretnych miejsc pod rekreację musi być szczegółowo ocenione pod kątem wpływu na środowisko. Obszary chronione są często narażone na wydeptywanie, niszczenie roślinności, co powoduje cofanie się lub zanikanie siedlisk, przebywanie turystów w niewłaściwych miejscach również może negatywnie wpływać na tereny cenne pod względem przyrodniczym, a położone w miejscach o największych walorach.

5.4. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA KLIMAT AKUSTYCZNY

Z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców i komfortu ich życia należy zwrócić uwagę na oddziaływania związane z funkcjonowaniem instalacji i obiektów powodujących emisję hałasu.

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się w odniesieniu do jednej doby poziom równoważny hałasu ($L_{Aeq D}$ dla pory dnia i $L_{Aeq N}$ dla pory nocy), natomiast w przypadku wskaźników oceny hałasu stosowanych w polityce długookresowej (poziom dziennie-wieczorno-nocny L_{DWN} i długookresowy poziom nocny L_N). Poziomy te mierzone są w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, przedziału czasowego oraz przeznaczenia terenu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 01.08.2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r. poz. 1109 ze zmianami), na terenach:

- zabudowy zagrodowej i wielorodzinnej dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej ($L_{Aeq D}$) wynosi wzdłuż dróg 65 dB (w porze nocnej $L_{Aeq N}$ 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej ($L_{Aeq D}$) 55 dB, a w porze nocnej $L_{Aeq N}$ 45 dB;
- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (w tym także na terenach związanych z pobytem dzieci, szpitalami) dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej ($L_{Aeq D}$) wynosi wzdłuż dróg 61 dB (w porze nocnej $L_{Aeq N}$ 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej ($L_{Aeq D}$) 50 dB, a w porze nocnej $L_{Aeq N}$ 40 dB;

- zabudowy zagrodowej i wielorodzinnej dopuszczalny poziom dźwięku L_{DWN} wynosi wzdłuż dróg 68 dB (L_N 59 dB), a od pozostałych obiektów L_{DWN} 55 dB, a L_N 45 dB;
- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (w tym także na terenach związanych z pobytem dzieci, szpitalami) dopuszczalny poziom dźwięku L_{DWN} wynosi wzdłuż dróg 64 dB (L_N 59 dB), a od pozostałych obiektów L_{DWN} 50 dB, a L_N 40 dB.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez jednostkę ciągi komunikacyjne, gdyż klimat akustyczny na tym terenie kształtują przede wszystkim źródła komunikacyjne - główne trasy ruchu samochodowego. Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia ruchu pojazdów, jest wysoki udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich. Polepszenie stanu klimatu akustycznego, jak również zmniejszenie obszarów narażonych na hałas powinno nastąpić głównie poprzez:

- odciążanie ciągów komunikacyjnych (budowa alternatywnych odcinków dróg),
- metody organizacyjne (np. kontrole i/lub ograniczanie prędkości pojazdów),
- zapewnienie odpowiedniej odległości nowych obiektów podlegających ochronie przed hałasem od drogi,
- stosowanie nawierzchni SMA (Stone Mastic Asphalt),
- wprowadzenie ekranów akustycznych (w ostateczności),
- strefy ograniczonego użytkowania (wprowadzane, gdy wszystkie środki i metody redukcji hałasu zawiodą).

Wartość dopuszczalna równoważnego poziomu hałasu kolejowego dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zamieszkania zbiorowego, mieszkaniowo - usługowej i zagrodowej wynosi w porze dziennej 65 dB, w porze nocnej natomiast 56 dB (według norm rozporządzenia z roku 2012). Bardziej rygorystyczne kryteria poprawności klimatu akustycznego w środowisku obowiązują jedynie dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów szpitali i stref ochronnych „A” uzdrowisk. Na trasie kolejowej nie prowadzono pomiarów hałasu. Zaznaczyć należy, że subiektywnie mniejsza jest dokuczliwość hałasów kolejowych niż drogowych, a także ograniczona częstotliwość kursowania pociągów sprawiają, że problem hałasów kolejowych ma mniejsze znaczenie.

Uciążliwość ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

5.5. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WODNE

Zasoby wodne jednostki są cennym zasobem przyrodniczym, a jednocześnie są narażone na degradację ze względu na zanieczyszczenia oraz wyczerpywanie się tych zasobów.

Gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie zlokalizowane jest na obszarze dorzecza Wisły, dla którego opracowano Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów (M.P. 2011 r. Nr 49 poz. 549). W planie tym określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych i podziemnych zgodne z Ramową Dyrektywą Wodną. Założenia Programu ochrony środowiska nie wpływają na zakłócenie realizacji tych celów. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego

stanu ekologicznego. Ponadto w celu osiągnięcia tego stanu konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Realizacja działań określonych w harmonogramie POŚ nie wpłynie na pogorszenie stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym nie pogorszy poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorficznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadającym warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu. Celem środowiskowym w stosunku do wód powierzchniowych jest właśnie nie przekraczanie wartości granicznych. Realizacja POŚ nie będzie prowadziła do pogorszenia stanu wód, wszelkie działania inwestycyjne będą tak realizowane, aby nie wpływać negatywnie na stan wód powierzchniowych, czyli, zgodnie z celem środowiskowym dla wód określanych jako naturalne. Zadania inwestycyjno – organizacyjne (budowa kanalizacji, odpowiednia melioracja, kontrola zbiorników bezodpływowych, realizacja Planu Bezpieczeństwa Wody, współpraca z gminami ościennymi, kompleksowość podejmowanych działań na różnych szczeblach i w różnych miejscach) mają na celu polepszenie stanu jakości wód, tym bardziej, że na terenie gminy jakość wód jest zadowalająca i należy to utrzymać. Jednym z głównych założeń Programu jest więc utrzymanie stanu wód powierzchniowych i realizacja europejskich założeń Dyrektywy przeniesionych do polskiego prawa poprzez Plan gospodarowania wodami, a szerzej, ustawę Prawo wodne. W efekcie długoterminowym, realizacja działań na poziomie gminy (ale również gmin okolicznych, wchodzących w granice jednolitych części wód, dalej dorzecza) ma przenieść efekt w postaci poprawy jakości wód, co będzie regularnie monitorowane na poziomie Raportów z realizacji niniejszego POŚ.

Zapisy Programu, planowane działania gminy, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego modernizacją i rozbudową infrastruktury wodno - ściekowej, przeciwnie – ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru. Przyczynić się do tego ma także realizacja założeń opracowanego Planu Bezpieczeństwa Wody.

Eksploatację ujęć wód należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi pozwoleniami wodnoprawnymi. Konieczne jest przeanalizowanie i ewentualne skorygowanie zapisów poszczególnych decyzji, zgodnie z aktualnymi potrzebami oraz możliwościami. W zakresie gospodarki ściekowej zadaniami są nadzór nad stanem zbiorników bezodpływowych lub podłączenie do systemu kanalizacji zbiorczej. Wybór rozwiązania zależy od analizy wpływu poszczególnych działań na stan środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem uzasadnienia ekonomicznego poszczególnych przedsięwzięć.

Budowa sieci kanalizacyjnej podlega najczęściej analizie jej opłacalności, jednak dla ochrony środowiska jest ona rozwiązaniem bardziej korzystnym. W przypadku obszarów na których występuje zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, a tym samym także gruntowych, budowa indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej nie jest korzystnym podejściem do problemu odprowadzania ścieków. Właściciele takich urządzeń nie są w stanie zagwarantować właściwego oczyszczenia ścieków lub prawidłowego eksploataowania urządzenia. Budowa sieci wyeliminuje przedostawanie się zanieczyszczeń z możliwych nieszczelnych zbiorników bezodpływowych do gruntu. W ten sposób zmniejszy się zagrożenie mikrobiologiczne i eutrofizacji. Ograniczy to także rozproszone zanieczyszczanie gleb i wód podziemnych. Na terenie gminy jak do tej pory zewidencjonowano około 20 przydomowych oczyszczalni ścieków. Wzrost ich liczby może stanowić problemem w przyszłości. W odpowiedni sposób zaprojektowane i wykonane, z rozbudowanym systemem przelewowym zapewniają dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu. Niestety najczęściej na rynku są instalowane oczyszczalnie nie spełniające wszystkich wymogów, jednakże posiadające stosowne certyfikaty (na szczelność zbiornika,

a nie na jakość oczyszczonych wód). Jest to jeden z nielicznych elementów, który może z jednej strony pozytywnie, ale z drugiej negatywnie wpływać na środowisko. Konieczna jest ostrożność przy wydawaniu pozwoleń na instalację urządzeń tego typu.

Podmioty wprowadzające ścieki do wód lub do ziemi muszą zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem, w szczególności przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie. Wybór miejsca i sposobu wykorzystania albo usuwania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko. Obiekty budowlane, których użytkowanie jest związane z wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi, nie mogą zostać oddane do użytkowania, jeżeli nie zostały spełnione wymagania ochrony środowiska. Jednocześnie należy podkreślić, że budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizować się powinno jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności przez budowę systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Natomiast w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska.

Zagrożeniem dla wód może być każdy rodzaj zabudowy bez właściwie zaprojektowanej i eksploatowanej infrastruktury, w tym także rozbudowująca się strefa ekonomiczna. Może być nim także rozwijająca się rekreacja, co wiąże się z wykorzystaniem rzeki Drwęcy. Może zachodzić zagrożenie dla naturalnych brzegów oraz okolicznych terenów ze względu na penetrację turystyczną tych terenów.

Zwraca się też uwagę na analizę wpływu na środowisko działań w zakresie melioracji wodnych oraz utrzymania koryta rzeki Drwęcy. Regulacja cieków nie zawsze jest konieczna, np. dla ochrony przeciwpowodziowej i właściwego funkcjonowania cieków w środowisku. Z kolei melioracje wodne mają wpływ na odpływ wód oraz zachowanie odpowiedniej wilgotności gleb na terenie całej zlewni, co z kolei przekłada się na funkcjonowanie i dobre zachowanie siedlisk „naturowych” zlokalizowanych w samej dolinie.

Cele oraz działania zapisane w POŚ w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mogą wystąpić na mniejszą skalę, występować raczej lokalnie, w krótkiej skali czasowej. Przedsięwzięcia w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury komunalnej są niewątpliwie proekologiczne i służą ochronie zasobów wód.

Zapisy Programu dotyczące ochrony zasobów wodnych w efekcie długofalowym nie będą powodowały negatywnych oddziaływań na środowisko, a także są zgodne z wymogami określonymi w ustawie Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zmianami).

5.6. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA POWIETRZE

Ogólne ustalenia Programu wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu jakości powietrza ani obszaru gminy, ani jego otoczenia. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską w pojedynczych punktach, która miejscowo jest jeszcze problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska.

Takie skutki przyniesie też promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii, a także energooszczędności, będących elementem realizacji tzw. pakietu klimatyczno - energetycznego, który zakłada dla Polski m. in. zwiększenie udziału energii ze źródeł

odnawialnych do 15 % w 2020 roku. Przyczyni się to do zmniejszenia emisji związków cieplarnianych powodujących w skali regionalnej zwiększenie się efektu cieplarnianego, weryfikowanego przez pomiary ozonu w strefach na poziomie wojewódzkiego monitoringu powietrza prowadzonego przez WIOŚ.

Istotnym zadaniem jest także planowanie termomodernizacji budynków. Zwiększenie energetycznej efektywności budynków powinno w efekcie długofalowym zmniejszyć zapotrzebowanie na dostarczane ciepło, a tym samym ilość emitowanych substancji pochodzących ze spalania w celu ogrzania budynków. Rozwój miejskiej sieci gazowej i ciepłowniczej także pozwoli na zmniejszenie emisji z punktowych źródeł. Zorganizowany system ogrzewania, wykorzystujący nowoczesne technologie oraz zakończony urządzeniami oczyszczającymi spaliny pochodzące ze spalania umożliwi właściwą redukcję zanieczyszczeń.

Emisja z obszarów zabudowanych może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców w przypadku, kiedy istniejąca zabudowa stwarza niekorzystne warunki pod względem warunków przewietrzania. Ważne jest zatem planowanie nowej zabudowy pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, co powinno mieć odzwierciedlenie w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Biorąc pod uwagę, że komunikacja także stanowi źródło zanieczyszczeń na terenie gminy, konieczne jest kontynuowanie działań w zakresie reorganizacji i upłynnienia ruchu samochodowego. Zaplanowane w POŚ inwestycje w zakresie ciągów komunikacyjnych powinny poprawić ruch na terenie gminy i okolic, a tym samym także zmniejszyć emisję zanieczyszczeń wynikającą z dużego natężenia ruchu pojazdów oraz złej jakości dróg. Ponadto przy planowaniu przebiegu dróg zwraca się uwagę na fakt, że odcinki drogowe powinny być wyprowadzone poza tereny zabudowane.

Każda inwestycja z zakresu budowy dróg będzie podlegać osobnej ocenie oddziaływania na środowisko, jeżeli będzie się ona kwalifikować do przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Przy ocenie oddziaływania ciągów komunikacyjnych na środowisko, należy przede wszystkim przeanalizować ich wpływ na zdrowie ludzi oraz tereny mieszkaniowe pod kątem emisji zanieczyszczeń oraz hałasu.

5.7. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI

Proces urbanizacji i zagospodarowania terenu prowadzi niezmiennie do zajmowania przez zabudowę i tereny nieprzepuszczalne coraz większych powierzchni, będących dotąd terenami biologicznie czynnymi. Program zapewnia ochronę gleb oraz powierzchni szczególnie cennych pod względem przyrodniczym przed nadmiernym zainwestowaniem.

Przywrócenie terenów zanieczyszczonych (także miejsc dzikiego składowania odpadów) do stanu zadowalającego, ich rekultywacja, powinno pozytywnie wpłynąć zarówno na powierzchnię ziemi, gleby, stosunki wodne, szatę roślinną i faunę oraz na krajobraz.

Największa ingerencja w strukturę ukształtowania terenu następować będzie podczas prac budowlanych związanych z powstawaniem infrastruktury technicznej, sieci komunikacyjnej. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania i postępującej urbanizacji. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu.

5.8. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA KRAJOBRAZ

Na krajobraz mogą wpłynąć negatywnie działania mające na celu ochronę poszczególnych komponentów środowiska czy zdrowia człowieka. Lokalny ład przestrzenny może zostać zaburzony budową ekranów akustycznych, remontami, posadowieniem nowych anten nadawczych, kolektorów słonecznych. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie. Właściwie przeprowadzone prace, projekty wkomponowane w lokalny krajobraz nie powinny negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny obszaru.

Szczególnie ważnym elementem jest ochrona krajobrazu w myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774). W myśl powyższego dokumentu należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy (na zasadzie kompromisu pomiędzy racjami inwestorów, a subiektywnymi odczuciami mieszkańców). Szczegóły lokalizacji tego typu obiektów ustalane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.9. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA KLIMAT

Wprowadzanie ustaleń POŚ nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny tych terenów, może jednak nieco je modyfikować, ze względu na rozwój zabudowy, rozwój obszarów zielonych. Rozwój obszarów biologicznie czynnych wpływa na kształtowanie się specyficznych topoklimatów, zmienia się wilgotność powietrza, a także wartość prędkości wiatru. Natomiast występowanie przeszkód w postaci zabudowy, powoduje problemy z nawietrzaniem i przewietrzaniem obszaru. Stąd tak ważne jest utrzymanie korytarzy przewietrzania na terenie gminy poprzez właściwe kształtowanie zabudowy na terenach nadal czynnych biologicznie wzdłuż rzeki.

Pozytywnie na klimat (podobnie jak na powietrze) wpłynie także promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii, gdyż zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pośrednio wpływa na ograniczenie zmian klimatu.

Poza tym rodzajem planowanych działań nie przewiduje się zmian klimatu lokalnego.

5.10. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ZABYTKI

Ze względu na istniejące na terenie gminy zabytki oraz cenne walory architektoniczne POŚ zwraca również uwagę na ochronę walorów krajobrazowych. Program Ochrony Środowiska nie zawiera jednak specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego jednostki (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program opieki nad zabytkami).

Planowane działania pozwolą utrzymać i wyeksponować zachowane zasoby krajobrazu kulturowego i jego struktury, a także kształtować wysokiej jakości środowisko antropogeniczne.

Wszelkie prace budowlane polegające na remontach i konserwacji powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a także szczegółowo określone na poziomie MPZP.

5.11. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA DOBRA MATERIALNE

Program Ochrony Środowiska nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program opieki nad zabytkami, lokalny program rewitalizacji). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferyczne z zanieczyszczeń, co będzie pozytywnie wpływać na tkankę zabudowy.

Także zainwestowanie w infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizację, infrastrukturę drogową) powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych oraz standardów jakości zasobów przyrodniczych, w tym cieków, co będzie niewątpliwie przyciągać turystów.

Działania związane z pracami budowlanymi czy też remontowymi na obiektach traktowanych jako dobra materialne, np. termomodernizacja budynków, również wpłyną pozytywnie na strukturę zabudowy oraz poprawią wygląd estetyczny jednostki. Należy jednak przy każdym działaniu inwestycyjnym w tym zakresie pamiętać o ochronie przyrody (zagadnienie to poruszone zostało w rozdziale 5.2.)

Podobnie, przy lokalizowaniu urządzeń produkujących energię odnawialną (kolektory słoneczne lub ogniwa fotowoltaiczne) na dachach budynków należy mieć na względzie ochronę gniazd ptaków.

Rozwijanie obszarów zieleni poprawi wygląd estetyczny jednostki.

Ustalenia projektu POŚ wpłyną więc neutralnie lub korzystnie na dobra materialne.

5.12. W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA NA ZASOBY NATURALNE

W projekcie POŚ jako materiał wyjściowy uwzględniono naturalne predyspozycje środowiska przyrodniczego oraz dostosowano do nich kierunki rozwoju.

Realizacja Programu nie będzie miała negatywnego wpływu na zasoby naturalne, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych uwzględniając ich odporność i chłonność. Oddziaływań na środowisko nie da się jednak uniknąć, jednak wszelkie działania i przedsięwzięcia będą prowadzone w sposób minimalizujący lub zabezpieczający (prewencyjny) przed negatywnymi oddziaływaniami, w szczególności tymi znaczącymi, długotrwałymi, czy też skumulowanymi i nieodwracalnymi, mogącymi zdegradować zasoby naturalne tej jednostki.

VI. MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Ustalenia Programu Ochrony Środowiska nie spowodują zaistnienia oddziaływania transgranicznego.

Można jednak spodziewać się oddziaływania ponadlokalnego, obejmującego nie tylko gminę miejską Nowe Miasto Lubawskie, ale również okoliczne gminy, czy powiaty. Przede wszystkim oddziaływanie ponadlokalne będą miały skutki realizacji zadań z zakresu gospodarki wodno – ściekowej. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej utrzyma dobry stan wód podziemnych i powierzchniowych, nie tylko w rejonie analizowanej jednostki, ponieważ wód nie można rozpatrywać jako komponentu posiadającego administracyjne granice.

Podobne skutki będą miały zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego. Proponowane działania dotyczące utrzymania standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów, w tym wprowadzanie odnawialnych źródeł energii przyczyni się do dalszego ograniczania emisji wpływającej także na jakość powietrza otaczających jednostkę terenów.

VII. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY

W celu wzmocnienia kontroli nad wprowadzaniem zapisów, realizowanie zaplanowanych inwestycji i zmianami środowiska z tego wynikającymi, gmina ma obowiązek cyklicznie oceniać i monitorować skutki realizacji postanowień projektu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko.

Zgodnie z art. 51, ust. 2, pkt 1, lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zmianami) proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego projektu POŚ był przeprowadzany raz na 2 lata, w powiązaniu z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zmianami), która mówi o konieczności raportowania co 2 lata realizacji zapisów POŚ.

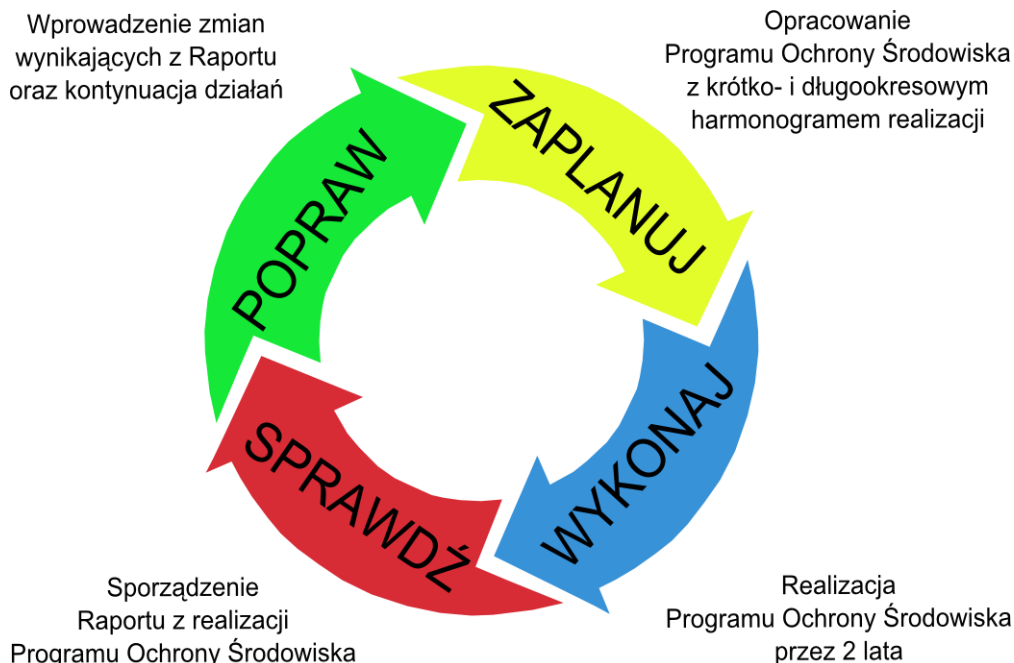
Analiza wpływu zapisów Programu i jego realizacji na środowisko oraz zdrowie człowieka powinna opierać się na przeprowadzeniu wizji lokalnej i inwentaryzacji obszaru gminy. Weryfikacja istniejącego stanu wykorzystania terenu, eksploatacji sieci i instalacji oraz obiektów, a także opis wpływu przedsięwzięć na otoczenie pozwoli określić i ocenić ewentualne niekorzystne działania na środowisko, a także przewidzieć w jakim kierunku będą zachodzić dalsze zmiany w środowisku.

Analiza jakości poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, powinna być prowadzona, w szczególności, w stosunku do: wód powierzchniowych i podziemnych (aby określić czy właściwie jest rozwijana sieć infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, aby stwierdzić czy jakość wód nadal utrzymuje się na zadowalającym poziomie), powietrza i klimatu akustycznego (w celu określenia jak rozwijają się tereny potencjalnie narażone na emisję hałasu i wysokie natężenie ruchu pojazdów, czy jakość powietrza nie uległa pogorszeniu), gleb oraz roślinności (ocena zagospodarowania terenu, zachowania roślinności i form ochrony przyrody).

Wizję terenową powinno się także wzbogacić o wiedzę z innych dostępnych źródeł. Jako podstawę analizy można wykorzystywać wyniki państwowego monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzonego przez Generalną i Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwową Inspekcję Sanitarną, Państwowy Instytut Geologiczny, zapisy strategicznych dokumentów powiatowych, wojewódzkich oraz badania prowadzone przez zarządców infrastruktury technicznej. Monitorowanie realizacji Programu powinno obejmować także: analizę i ocenę działań podejmowanych na obszarach wrażliwych i występowania potencjalnych konfliktów.

Stały monitoring wdrażania zapisów Programu może opierać się na tzw. cyklu Deminga. Opiera się na ciągłym monitorowaniu zaplanowanych działań w myśl następującego ciągu przyczynowo – skutkowego:

1. Zaplanuj - zaplanuj lepszy sposób działania, lepszą metodę.
2. Wykonaj, zrób - zrealizuj plan na próbę.
3. Sprawdź - zbadaj, czy rzeczywiście nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty.
4. Zastosuj - jeśli nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty, uznaj go za normę (obowiązującą procedurę), zestandaryzuj i monitoruj jego stosowanie.

Ryc. 6. Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ

Źródło: opracowanie własne

Projekt POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Ocena realizacji ocenianego dokumentu na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata, w ramach wykonywanych raportów z realizacji POŚ. Podczas prac przy opracowaniu kolejnego programu na dalsze lata programowania, proponowane zadania będą również aktualizowane i dostosowywane do stale zmieniającej się sytuacji w jednostce i regionie w zakresie stanu i jakości środowiska przyrodniczego oraz do aktualnych problemów w tym zakresie.

Prognozując wpływ POŚ na środowisko przyrodnicze, a w efekcie na rozwój zrównoważony gminy, można stwierdzić, że zamieszczone propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe, dość szczegółowe oraz mierzalne, i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji. Zaproponowane zakresy monitoringu: monitoring środowiska, monitoring Programu oraz monitoring odczuć społecznych pozwolą na aktywne zarządzanie tym dokumentem, ich modyfikację i wdrażanie zapisów w odniesieniu do aktualnej sytuacji. Tak więc dokument ten wpłynie pozytywnie na rozwój gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie oraz pozwoli na ciągłe monitorowanie stanu środowiska i realizacji zadań, które będą miały doprowadzić do tego pozytywnego rozwoju.

VIII. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ ORAZ PROPONOWANE ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Biorąc pod uwagę cel w jakim jest sporządzany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w rzeczywistości rozwiązania zaproponowane w projekcie tego dokumentu. Należy jednak pamiętać, że w wyniku realizacji zapisów Programu mogą powstać negatywne oddziaływania, o których mowa była w rozdziale wcześniejszym.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ (działania administracyjne),
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminie utrzymania czystości i porządku oraz w przepisach prawnych,
- podejmowanie działań rekomendowanych w POŚ oraz prowadzenie procesów w taki sposób, by finalny efekt podejmowanych działań spełniał rekomendowane przez POŚ wymagania,
- promowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w ochronie środowiska, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa,
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- minimalizowanie oddziaływań środowiskowych powodowanych przez instalacje i funkcjonujące zakłady.

Realizacja POŚ dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury wodno – ściekowej, komunikacyjnej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, standardy budowlane i konstrukcyjne, wykorzystywać najlepszą dostępną technikę funkcjonowania.

Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala

wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających negatywne oddziaływanie należą w czasie realizacji inwestycji m. in.:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Niemniej na obecnym etapie projektowania ogólnego dokumentu strategicznego POŚ nie przewiduje się zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby kompensacji.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska jest dokumentem wspomagającym projekt tego dokumentu, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej jego realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Projekt Programu sporządzany jest przez organy samorządowe, ale jego opracowanie opiera się także na współpracy i konsultacjach z podmiotami i instytucjami, które działają na terenie gminy lub w regionie oraz jednostkami, które zgodnie ze swoimi kompetencjami opiniują lub uzgadniają projekt Programu (organ wykonawczy powiatu). Tak więc w trakcie opracowywania Programu rozważane są alternatywne sposoby rozwiązania kwestii ochrony środowiska na analizowanym terenie, a ostateczna wersja stanowi kompromis pomiędzy zamierzeniami władz jednostki oraz uwarunkowaniami przyrodniczymi i społeczno – gospodarczymi. Dodatkowo poddany jest również strategicznej ocenie, podczas której mieszkańcy mogą wносить wnioski.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnych warunków środowiska. Dlatego przy realizacji nowych inwestycji, to znaczy na etapie projektowania inwestycji, należy rozważać warianty alternatywne, tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji inwestycji, warianty konstrukcyjne i technologiczne obiektów, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji (wariant 0). Ostatni wariant nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może również powodować konsekwencje środowiskowe.

IX. ZGODNOŚĆ CELÓW PROJEKTU POŚ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA Z CELAMI USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM

Poniżej przedstawiono dokumenty strategiczne istotne dla przeprowadzenia prognozy POŚ dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie

9.1. DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE

Punktem wyjścia dla rozważań zgodności założeń POŚ z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, do realizacji których Polska jest zobowiązana.

W 1992 r. opracowana została tzw. „**Agenda 21**” - **Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**. Dokument ten zwraca szczególną uwagę na *konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju*.

Kolejnym najbardziej rozpowszechnionym dokumentem międzynarodowym, który narzuca Polsce działania w zakresie ochrony środowiska jest **Protokół z Kioto** w sprawie zmian klimatu. Stanowi znaczny postęp *w zakresie walki z globalnym ociepleniem, ponieważ zawiera cele wiążące i ilościowe, związane z ograniczeniem i redukcją emisji gazów cieplarnianych*.

Obecnie priorytetowe dla Polski jest dostosowanie swoich działań do polityki Unii Europejskiej. Główne założenia określone są w **Traktacie Ustanawiającym WE w Tytule XIX - Środowisko Naturalne**. Jego realizacja powinna się przyczynić do *zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego – z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty - ale również do ochrony zdrowia ludzkiego*.

Kolejnym dokumentem wyznaczającym ramy realizacji polityki wspólnotowej w zakresie ochrony środowiska jest **Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska**. W chwili obecnej obowiązuje już 7 Program, który określa trzy główne cele:

- *ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej,*
- *zwiększenie trwałego rozwoju, efektywniej korzystającej z zasobów gospodarki, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki,*
- *skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.*

W ramach działań dotyczących zmian klimatu oraz zrównoważonego wykorzystania energii określono cele zawarte w dokumencie **Strategia Europa 2020**. Dotyczą one:

- ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 20 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30 proc., jeśli warunki będą sprzyjające),
- wzrostu udziału energii odnawialnej o 20 procent,
- wzrost efektywności energetycznej o 20 procent.

9.2. DOKUMENTY KRAJOWE

W Polsce podstawowym dokumentem jest **Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016**. Ze względu na to, iż niniejszy projekt POŚ przygotowywany jest na lata 2015-2021 uwzględniono jeszcze w jego założeniach zapisy Polityki ekologicznej państwa. Nawiązując do tej Polityki, Program ochrony środowiska powinien realizować zawarte w niej następujące priorytety ekologiczne:

I. Działania systemowe:

1. *Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.*
2. *Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska.*
3. *Zarządzanie środowiskowe.*
4. *Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.*
5. *Rozwój badań i postęp techniczny.*
6. *Odpowiedzialność za szkody w środowisku.*
7. *Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.*

II. Ochrona zasobów naturalnych:

1. *Ochrona przyrody.*
2. *Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.*
3. *Racjonalne gospodarowanie zasobami wody.*
4. *Ochrona powierzchni ziemi.*
5. *Gospodarowanie zasobami geologicznymi.*

III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

1. *Jakość powietrza.*
2. *Ochrona wód.*
3. *Gospodarka odpadami.*
4. *Oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych.*
5. *Substancje chemiczne w środowisku.*

Przechodząc do bardziej sektorowych dokumentów, ważne z punktu widzenia ochrony środowiska gminy są projekty związane np. z ochroną klimatu, czy szeroko pojętym rozwojem społeczno-gospodarczym oraz infrastrukturalnym.

POŚ dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie powinien nawiązywać do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego projektu „**Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA**”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- *dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,*
- *dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,*
- *ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,*
- *adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,*
- *zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.*

2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- *stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,*

- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
- miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.

5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Natomiast celem **Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SKR)** – „Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawa jakości życia ludności. Strategia zakłada trzy priorytety:

- *sprawne i efektywne państwo,*
- *konkurencyjna gospodarka,*
- *spójność społeczna i terytorialna.*

W ramach gospodarki odpadami powstał wspólny dla całego kraju **Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014**. Dokument ten przyjmuje dalekosiężne cele przyjmujące za podstawę dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady KPGO, a w szczególności zasada postępowania z odpadami. W związku z powyższym, uwzględniając politykę ekologiczną państwa, przyjęto następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami.

9.3. DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE

Założenia opracowywanego Programu ochrony środowiska powinny opierać się na celach strategicznych wojewódzkiego programu ochrony środowiska - **Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Warmińsko - Mazurskiego**. Celem strategicznym polityki ekologicznej województwa warmińsko - mazurskiego do 2019 roku jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) oraz harmonizacja rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych. Celowi temu podporządkowane są cele szczegółowe, których realizacja będzie miała miejsce poprzez przypisane im kierunki działań. Cele szczegółowe zostały ujęte w trzech blokach tematycznych, tj.: ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, działania systemowe.

Zapisy Programu uwzględniają i realizują cele oraz kierunki działań wyznaczone w harmonogramie realizacyjnym programu ochrony środowiska w skali województwa:

1. Priorytet I: Doskonalenie działań systemowych

Kierunki działań:

1.1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategicznych programach rozwoju województwa;

1.2. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska;

1.3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska:

Rozwój proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego, poprzez:

- *stosowanie systemu „zielonych zamówień” w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego organizowanych przez wszystkie instytucje korzystające ze środków publicznych,*
- *promocję tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej,*
- *promocję transferu najnowszych technologii służących ochronie środowiska,*
- *przeprowadzenie kampanii społecznej kształtującej zrównoważone wzorce konsumpcji,*
- *wprowadzanie etykiet informujących o produktach ekologicznych i ich promocja wśród społeczeństwa;*

1.4. Rozwój systemu ekozarządzania:

Stymulowanie przystępowania przedsiębiorstw i instytucji do systemów zarządzania środowiskowego, w szczególności: systemu ekozarządzania i audytu (EMAS), osiągania norm i certyfikatów ISO 14001 oraz świadectw CP - Przedsiębiorstw Czystszej Produkcji.

1.5. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska:

- *doskonalenie systemu udostępniania społeczeństwu informacji o środowisku i jego ochronie przez organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, a także inne podmioty powołane do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony,*
- *utworzenie ogólnodostępnej, regionalnej bazy danych o przyrodzie i środowisku województwa warmińsko-mazurskiego,*
- *wspieranie rozwoju szkolnej edukacji w zakresie ochrony przyrody i środowiska,*
- *zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych w gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,*
- *rozwój współpracy z mediami w zakresie upowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie;*

1.6. Rozwój badań i postęp techniczny w dziedzinie ochrony środowiska

- wspieranie wdrażania ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska,
- wspieranie badań dotyczących oceny stanu, zagrożeń i metod ochrony przyrody i środowiska, w tym doposażenia w nowoczesną aparaturę naukową instytutów, uczelni i instytucji realizujących zadania w ramach obowiązujących systemów (programów) monitoringu,
- wspieranie wymiany naukowej, organizacji seminariów i konferencji naukowych.

1.7. Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku

- prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników administracji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych,
- wzmocnienie kadrowe i aparaturowe organów inspekcyjnych, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych.

1.8. Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym

Przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego w województwie, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poprzez:

- uwzględnienie w studiach oraz planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska, gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko (wraz z poprawą jakości tych dokumentów),
- wdrażanie koncepcji korytarzy ekologicznych i zasad ochrony krajobrazu kulturowego,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie walorów przyrodniczych, jakości powietrza i wód oraz zagrożenia hałasem.

1.9. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa

1.9.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, poprzez:

- podejmowanie akcji i działań na rzecz aktywnej ochrony środowiska w regionie oraz upowszechnianie informacji o jego walorach przyrodniczych i kulturowych,
- prowadzenie zajęć terenowych, „zielonych lekcji”, wykładów, prelekcji, prezentacji multimedialnych, pokazów filmów dla różnych grup odbiorców,
- organizowanie konkursów, wystaw, akcji, kampanii i festynów ekologicznych,
- popularyzację wiedzy o środowisku i jego ochronie przez media, publikacje i Internet,
- szkolenia metodyczne dla nauczycieli i animatorów edukacji ekologicznej,
- propagowanie sprzyjających ochronie środowiska zachowań konsumenckich,
- promocję proekologicznych form gospodarowania, eko- i agroturystyki, zdrowej żywności i zdrowego trybu życia;

1.9.2. Wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez samorządy i ich jednostki organizacyjne, ekologiczne organizacje pozarządowe, grupy obywatelskie, Lasy Państwowe, parki krajobrazowe,

- 1.9.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, w tym tzw. „zielonych szkół”,
- 1.9.4. Opracowanie i realizacja lokalnych programów edukacyjnych uwzględniających specyfikę środowiska, lokalną tożsamość i tradycję kulturową, dla różnych grup odbiorców,
- 1.9.5. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych i izb edukacyjnych.

2. Priorytet II: Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych

Kierunki działań:

II.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

II.1.1. Prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej:

- monitoring i uzupełnianie inwentaryzacji siedlisk i gatunków we wszystkich typach ekosystemów,
- dokonywanie oceny aktualnych i potencjalnych zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej,
- monitoring zmian zachodzących w biocenozach, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000;

II.1.2. Rozwój form ochrony przyrody

- utrzymanie, po uprzedniej weryfikacji aktualnego stanu, form ochrony przyrody w województwie, w tym istniejących rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów,
- wspieranie powiększania i powoływania nowych form ochrony przyrody w uzgodnieniu z samorządami lokalnymi, w szczególności koncepcji utworzenia parków narodowych: Mazurskiego i Puszczy Rominckiej;

II.1.3. Opracowywanie i realizacja planów ochrony

- sukcesywne opracowywanie i realizacja planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- aktualizacja i realizacja planów ochrony rezerwatów, parków krajobrazowych i programów ochrony przyrody w nadleśnictwach,
- wzmocnienie kadrowe i finansowe służby leśnej, służb ochrony przyrody, straży rybackiej i straży łowieckiej;

II.1.4. Zapewnienie integralności przyrodniczej województwa

- wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie lądowych korytarzy ekologicznych, łączących obszary o charakterze węzłowym,
- budowa przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych,
- zapewnienie ciągłości morfologicznej rzek, ze szczególnym uwzględnieniem tras migracji ryb,
- zapewnienie ochrony i renaturalizacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe;

II.1.5. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody

- opracowanie i wdrożenie programu eliminacji ekspansywnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla rodzimej przyrody,

- wspieranie działań mających na celu restytucję zanikłych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
 - opracowanie i wdrożenie programu ograniczania liczebności zwierząt zagrażających funkcjonowaniu biocenozy oraz racjonalnemu użytkowaniu zasobów przyrodniczych,
 - monitorowanie działań związanych z użytkowaniem organizmów modyfikowanych genetycznie oraz wspieranie badań naukowych w zakresie wpływu GMO na różnorodność biologiczną;
- II.1.6. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym**
- promocja i realizacja programów rolnośrodowiskowych, wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo proekologicznych form gospodarowania,
 - wspieranie gospodarowania na ekstensywnie użytkowanych łąkach i pastwiskach,
 - powstrzymywanie sukcesji i ograniczanie zalesień na obszarach nieleśnych o wysokiej wartości przyrodniczej,
 - zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaczeń i małych zbiorników wodnych,
 - utrzymanie i tworzenie różnych form zadrzewień nierozzerwalnie związanych z przestrzenią krajobrazu kulturowego;
- II.1.7. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim**
- zachowanie, powiększanie i pielęgnacja terenów zielonych w miastach, jako obszarów rekreacji i ostoi przyrodniczych,
 - wprowadzanie do zieleni miejskiej nasadzeń rodzimych gatunków drzew i krzewów przy stopniowej eliminacji gatunków obcych;
- II.1.8. Ograniczanie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe poprzez wieloaspektową analizę potencjalnych oddziaływań i określanie warunków lokalizacji nowych inwestycji;**
- II.1.9. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych gminy istniejących oraz planowanych form ochrony przyrody w tym:**
ochronę krajobrazu w aspekcie nowych zadań nałożonych ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku.
- II.2. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej**
- II.2.1. Okresowe rewizje planów urządzania lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych, kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów;**
- II.2.2. Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzania lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;**
- II.2.3. Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasu, programów ochrony przyrody nadleśnictw oraz programu gospodarczo-ochronnego Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”;**
- II.2.4. Aktualizacja programu zwiększania lesistości i kontynuacja zalesień, z uwzględnieniem potrzeb ochrony wartościowych siedlisk nieleśnych, kształtowania korytarzy ekologicznych i rekultywacji terenów zdegradowanych;**
- II.2.5. Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów;**
- II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody**
- II.3.1. Ochrona przed deficytem wody**

- realizacja projektów mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki,
- utrzymanie i modernizacja systemów melioracyjnych, w tym urządzeń piętrzących wodę, umożliwiających sterowanie odpływem i zmniejszenie nierównomierności przepływu cieków
- poprawa zdolności retencyjnych poprzez ochronę retencji naturalnej, budowę zbiorników retencyjnych raz instalowanie urządzeń regulujących odpływ wód,
- utrzymanie i odnawianie urządzeń melioracji szczegółowych,
- dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych przeznaczonych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody;

II.3.2. Ochrona przed powodzią

- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- aktualizacja planów ochrony przeciwpowodziowej,
- utrzymanie, modernizacja, remonty i rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej: kanałów, przepustów wałowych, stacji pomp i budowli piętrzących,
- budowa i modernizacja dróg dojazdowych do obiektów osłony przeciwpowodziowej;

II.3.3. Ochrona zasobów wód podziemnych

- opracowanie regionalnych dokumentacji hydrogeologicznych dla głównych zbiorników wód podziemnych bez izolacji, które takich dokumentacji nie posiadają,
- identyfikacja i weryfikacja głównych obszarów zasilania wód podziemnych i odpowiednie ich zagospodarowanie,
- ustanowienie obszarów ochrony słabo izolowanych zbiorników wód podziemnych i stref ochrony ujęć wód oraz ich właściwe użytkowanie,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- prowadzenie monitoringu wód podziemnych;

II.4. Ochrona powierzchni ziemi

- rozwój systemu monitoringu gleb,
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego,
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych,
- zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- budowa urządzeń ograniczających erozję wodną,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne, w szczególności zapobieganie dewastacji gleb hydrogenicznych,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności,

- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
- stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem;

II.5. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi

- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych, z wykorzystaniem BAT,
- uzupełnienie rozpoznania zasobów kopalin w województwie,
- opracowanie dokumentacji hydrogeologicznych dla ważnych ujęć komunalnych oraz dla ujęć na obszarach podatnych na zanieczyszczenia z powierzchni terenu,
- budowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz stacji uzdatniania wody,
- ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych,
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin;

II.6. Ochrona klimatu

- wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową,
- promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu zapewnienia wzrostu udziału OZE w bilansie energii pierwotnej,
- aktualizacja i realizacja wojewódzkiego programu ekoenergetycznego,
- zwiększanie efektywności energetycznej gospodarki i ograniczanie zapotrzebowania na energię,
- prowadzenie gospodarki leśnej w sposób zapewniający przyrost zasobności drzewostanów (kumulację dwutlenku węgla);

II.7. Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi

- nadzór nad sporządzaniem przez poszczególne gminy projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz opiniowanie tych planów przez samorząd województwa.

3. Priorytet III: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Kierunki działań:

III.1. Ograniczanie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia

III.1.1. Koordynacja działań z zakresu monitoringu zagrożeń dla zdrowia mieszkańców poprzez:

- zbieranie i udostępnianie informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa (zarówno nagłych, jak i długotrwałych),
- wykonywanie analiz ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji,
- poprawę technicznego wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspieranie akcji edukacyjno-szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska;

III.1.2. Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii;

III.1.3. Sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii;

III.1.4. Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii;

III.1.5. Prowadzenie rejestru awarii EKOAWARIE, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych;

III.1.6. *Analizowanie sytuacji dotyczącej stanu zaopatrzenia ludności w wodę do picia o dobrej jakości oraz, w miarę potrzeb, inicjowanie działań naprawczych.*

III.2. Poprawa jakości powietrza

III.2.1. *Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii poprzez:*

- *likwidację lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowę sieci ciepłowniczej,*
- *zamianę kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne,*
- *instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowę nowoczesnych sieci ciepłowniczych,*
- *instalowanie i modernizacja urządzeń ochrony powietrza,*
- *prowadzenie kontroli prawidłowości eksploatacji urządzeń energetycznych,*
- *rozbudowę sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) województwa,*
- *zmniejszanie zapotrzebowania na energię: stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych);*

III.2.2. *Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez:*

- *modernizację taboru samochodowego i promocję korzystania z publicznych środków transportu,*
- *poprawę jakości dróg i organizacji ruchu kołowego;*

III.2.3. *Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii;*

III.2.4. *Opracowanie i wdrożenie programów ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów jakości powietrza;*

III.2.5. *Prowadzenie monitoringu powietrza atmosferycznego;*

III.3. Poprawa jakości wód

- *budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnych,*
- *osiąganie wymaganych prawem norm jakości ścieków oczyszczonych,*
- *budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach zlewni pojeziernych, w zlewisku Zalewu Wiślanego oraz skupiskach zabudowy rekreacyjnej zlokalizowanej nad jeziorami,*
- *wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowa systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,*
- *opracowanie i wdrożenie programu rekultywacji zanieczyszczonych zbiorników wodnych,*
- *uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju,*
- *ograniczanie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące ze źródeł przemysłowych,*
- *wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,*
- *wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe, stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej,*
- *utrzymywanie trwałej pokrywy roślinnej i ograniczanie zabudowy strefy brzegowej wód*

- rozwój systemu monitoringu wód powierzchniowych;

III.4. Doskonalenie gospodarki odpadami

Realizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w tym m.in.:

- zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez rozwój czystych technologii, zmniejszenie materiałochłonności produkcji, zmniejszanie masy opakowań, wydłużenie okresów życia produktów itp.,
- zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska poprzez doskonalenie systemu preselekcji (objęcie wszystkich wytwórców odpadów komunalnych na terenie województwa systemem selektywnego odbioru odpadów), sortowania i odzysku odpadów komunalnych,
- zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- utrzymanie i rozwój sprawnego systemu zbierania wraków samochodów i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- zintensyfikowanie edukacji ekologicznej promującej zapobieganie powstawania odpadów, właściwe postępowanie z odpadami, prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie oraz wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- zapobieganie powstawania odpadów u źródła, w dalszej kolejności ich odzysk między innymi poprzez organizację punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

III.5. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych

III.5.1. Dopuszczenie wyspecjalizowanych jednostek w aparaturę do badań akustycznych i promieniowania elektromagnetycznego,

III.5.2. Prowadzenie monitoringu hałasu i pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne, w tym:

- aktualizowanie/opracowywanie map akustycznych Olsztyna i Elbląga,
- ocena stanu akustycznego dróg i linii kolejowych, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne,
- prowadzenie rejestru wojewódzkiego, zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych, z uwzględnieniem terenów mieszkaniowych i innych miejsc dostępnych dla ludności;

III.5.3. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;

III.5.4. Opracowanie programów ochrony przed hałasem na terenach, gdzie przekracza on wartość dopuszczalną i realizacja przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych dla zmniejszenia poziomu hałasu;

III.5.5. Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień, budowę ekranów akustycznych;

- III.5.6. *Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu);*
- III.5.7. *Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;*
- III.5.8. *Propagowanie transportu intermodalnego (szynowo-drogowego);*
- III.5.9. *Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo;*
- III.5.10. *Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;*

III.6. Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku:

- *sprawowanie nadzoru nad obrotem i stosowaniem substancji chemicznych dopuszczonych na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH i innym aktami normatywnymi,*
- *nakładanie i egzekwowanie przez właściwe organy sankcji wobec posiadaczy PCB, którzy nie zapewnili usunięcia i unieszkodliwienia PCB i urządzeń, które je zawierają w obowiązującym terminie, tj. do dnia 31 grudnia 2010 r.,*
- *kontynuacja programu usuwania azbestu,*
- *prowadzenie szkoleń dotyczących odpowiedzialnego stosowania chemikaliów, ich obrotu, postępowania z odpadami,*
- *propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).*

Kolejnym dokumentem jest **Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025** Strategia opiera się na analizie uwarunkowań i stanu rozwoju województwa oraz prognoz rozwoju województwa, jak też zgłaszanych podczas konsultacji społecznych aspiracji różnych środowisk. Aspekty te pozwoliły na identyfikację priorytetów rozwoju województwa do których należą:

- *wzrost konkurencyjności gospodarki,*
- *wzrost aktywności społecznej,*
- *wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych,*
- *nowoczesna infrastruktura sieciowa.*

Elementy te zostały one osadzone w środowisku przyrodniczym, ponieważ to w nim odbywają się wszelkie działania człowieka.

Przechodząc do projektów wojewódzkich ukierunkowanych typowo na ochronę środowiska, analizie poddano zapisy w zakresie wdrażania takich dokumentów jak: program ochrony środowiska przed hałasem, program ochrony powietrza, plan gospodarki odpadami.

Dokumentem dotyczącym zagospodarowania odpadów jest **Plan Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2011 – 2016** Zgodnie z Kpgo 2014 jako główne cele w gospodarce odpadami w województwie warmińsko-mazurskim przyjmuje się:

- *utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,*
- *zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska,*
- *zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,*
- *wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,*
- *współpraca z ministrem właściwym do spraw środowiska przy prowadzeniu bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO),*

- minimalizację ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przy jednoczesnym zwiększaniu ilości tych odpadów poddawanych procesom odzysku,
- rozwój systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.

Odnośnie ochrony środowiska przed hałasem powstał: **Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDW_N i L_N.**

Jednoznacznie wskazuje się w nim na konieczność przedsięwzięcia działań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania tych dróg. W odniesieniu do gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie konieczne jest *stosowanie działań bezpośrednich takich jak wymiana nawierzchni czy stosowanie elementów uspokojenia ruchu, budowa ekranów akustycznych, budowa obwodnic, weryfikacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ich uszczegółowienie w szczególności w miejscach zidentyfikowanych znacznych przekroczeń, izolowanie terenów mieszkalnych od bezpośredniego sąsiedztwa analizowanych odcinków dróg przy zastosowaniu pasów terenów pod zabudowę niechronioną np. tereny usługowe.*

Przechodząc do programu związanego z ochroną powietrza, POŚ musi realizować założenia uchwalonego w 2015 roku dotyczące dokumentu: **Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(α)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z Planem działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszzonego PM₁₀.**

Podstawowe kierunki działań zmierzających do przywracania poziomów docelowych benzo(α)pirenu powinny się koncentrować na obniżaniu emisji ze spalania paliw stałych do celów ogrzewania indywidualnego. Przejawiać się to może w następujących głównych działaniach:

- *Likwidacja ogrzewania indywidualnego opartego na węglu lub drewnie i zmiana na centralne ogrzewanie (tam gdzie istnieje sieć centralnego ogrzewania) lub na piece zasilane paliwem ekologicznym – gazem, olejem opałowym, prądem,*
- *Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego zakazujące używania paliwa stałego do ogrzewania oraz zakazujące budowy kominów opalanych drewnem w obszarach przekroczeń wartości docelowych benzo(α)pirenu,*
- *Edukacja ekologiczna mająca na celu uświadomienie ludności na temat szkodliwości spalania odpadów oraz paliw niskiej jakości (np. pyłu węglowego).*

Mając na uwadze, że polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju i programów niezbędne jest uwzględnienie **Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014 -2020**, w którym przyjęto 11 osi priorytetowych oraz 10 celów tematycznych, w tym również związanych bezpośrednio z ochroną środowiska:

- *wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,*
- *promowanie dostosowania do zmian klimatu,*
- *zapobieganie ryzyku i zarządzania ryzykiem,*

- zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.

9.4. DOKUMENTY LOKALNE

Opracowywany Program ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie uwzględnia również zapisy **dotychczas obowiązującego Programu ochrony środowiska**, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju jest ciągłość podejmowanych działań. Program ochrony środowiska dla gminy z roku 2004 stanowił wytyczne dla opracowywanych dokumentów obejmujących problematykę transportu, energetyki, ograniczenia niskiej emisji, oraz szeroko pojętego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Do lokalnych dokumentów zaliczamy **powiatowy program ochrony środowiska**. W chwili obecnej dla Powiatu Nowomiejskiego obowiązuje Program Ochrony Środowiska z perspektywą do roku 2017. Cele z powiatowego Programu jest:

1. *Cel ekologiczny: ochrona przyrody i krajobrazu, zapewnienie wysokiej różnorodności biologicznej oraz zrównoważone wykorzystanie.*
- wysokie walory krajobrazu.
2. *Cel ekologiczny: ochrona lasów i rozwijanie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.*
3. *Cel ekologiczny: ochrona powierzchni ziemi i racjonalne użytkowanie powierzchni ziemi.*
4. *Cel ekologiczny: ochrona i eksploatacja kopalni i wód podziemnych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.*
5. *Cel ekologiczny: zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego województwa z uwzględnieniem biotechnologii i organizmów genetycznie modyfikowanych.*
6. *Cel ekologiczny: zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii*
7. *Cel ekologiczny: zwiększenie udziału energii odnawialnej*
8. *Cel ekologiczny: kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.*
9. *Cel ekologiczny: dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.*
10. *Cel ekologiczny: zapewnienie dobrego stanu wód.*
11. *Cel ekologiczny: ograniczenie zanieczyszczenia powietrza.*
12. *Cel ekologiczny: minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady*
13. *Cel ekologiczny: wprowadzenie sprawnego systemu pełnej kontroli dystrybucji, składowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych dla osiągnięcia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska oraz ochrony środowiska przed poważnymi awariami.*
14. *Cel ekologiczny: zapewnienie dobrego klimatu akustycznego*
15. *Cel ekologiczny: obniżenie poziomu pól elektromagnetycznych poniżej wartości dopuszczalnych.*
16. *Cel ekologiczny: redukcja emisji gazów cieplarnianych, wycofanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową.*
17. *Cel ekologiczny: edukacja ekologiczna, wzrost świadomości ekologicznej.*

18. Cel ekologiczny: *Zapewnienie dobrze funkcjonującego pełnego monitoringu środowiska.*

Dla powiatu ustanowiono także dokument: **Strategia rozwoju powiatu nowomiejskiego na lata 2014-2020**. W dokumencie uwzględniono 5 głównych priorytetów:

- **Priorytet 1:** *Wysoki standard ochrony zdrowia mieszkańców powiatu,*
- **Priorytet 2:** *Dobry stan infrastruktury technicznej,*
- **Priorytet 3:** *Powiat atrakcyjny dla mieszkańców i ludzi młodych,*
- **Priorytet 4:** *Bezpieczny powiat,*
- **Priorytet 5:** *Partnerska i spójna współpraca samorządów, NGO i innych instytucji.*

W 2012 wprowadzono **aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2012 – 2030**. Dokument ten za priorytetowe zadania przyjmuje:

- *obniżenie kosztów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy poprzez wskazanie optymalnych sposobów realizacji potrzeb energetycznych,*
- *ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych,*
- *wskazanie kierunków rozwoju zaopatrzenia w energię, które mogą być wspierane ze środków publicznych,*
- *umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej,*
- *zwiększenie efektywności energetycznej.*

Przedstawiony w opracowaniu obraz sytuacji obecnej oraz prognozowane przyszłe potrzeby energetyczne stanowią podstawę podejmowania decyzji dotyczących zaopatrzenia w nośniki energetyczne na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalono w 2013 roku. Dokument jest istotny dla POŚ ze względu na główny cel w nim zawarty: „**podnoszenie standardu warunków życia mieszkańców miasta przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju**”. Obejmuje on realizację polityki przestrzennej w zakresie:

- uzyskiwania coraz wyższej sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych poprzez korektę układu komunikacyjnego oraz podnoszenie stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- wykorzystania położenia i funkcji miasta w strukturze osadniczej województwa, różnorodnych związków zewnętrznych oraz terytorialnych warunków rozwoju dla podnoszenia jej atrakcyjności jako obszaru korzystnego do inwestowania,
- przeciwdziałanie degradacji walorów miasta w zakresie środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego.

9.5. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

W kolejnej tabeli wykazano zgodność zaproponowanych celów analizowanego projektu Programu ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z celami najważniejszych dokumentów strategicznych na szczeblu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym.

Tabela 9. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla międzynarodowego

Agenda 21	Protokół z Kioto	Traktat Ustanawiający WE	Program Działań Wspólnoty Europejskiej	Europa 2020	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju		Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego	Zwiększenie trwałego rozwoju, efektywniej korzystającej z zasobów gospodarki, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki		Utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz minimalizacja presji na zasoby wodne	spełnia
					Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią	spełnia
			Ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej		Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody	spełnia
	Ograniczenie i redukcja emisji gazów cieplarnianych		Zwiększenie trwałego rozwoju, efektywniej korzystającej z zasobów gospodarki, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki	Obszar działań zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii	Utrzymanie standardów jakości powietrza na dobrym poziomie poprzez stałą redukcję emisji pyłów, gazów i odorów	spełnia
					Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska	spełnia
					Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych	spełnia

Agenda 21	Protokół z Kioto	Traktat Ustanawiający WE	Program Działań Wspólnoty Europejskiej	Europa 2020	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
					Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym	spełnia
			Skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia		Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego	spełnia
			Zwiększenie trwałego rozwoju, efektywniej korzystającej z zasobów gospodarki, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki		Skuteczny rozwój systemu gospodarki odpadami	spełnia
	Ograniczenie i redukcja emisji gazów cieplarnianych	Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego		Obszar działań badania i rozwój	Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz rozwój zarządzania środowiskowego	spełnia

Tabela 10. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego

Polityka ekologiczna państwa	Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014	KLIMADA	Strategia Rozwoju Kraju	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Działania systemowe Ochrona zasobów naturalnych Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego		Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Priorytet sprawne i efektywne państwo	Utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz minimalizacja presji na zasoby wodne	spełnia
Działania systemowe Ochrona zasobów naturalnych Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego				Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią	spełnia
Działania systemowe Ochrona zasobów naturalnych		Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska		Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody	spełnia
Działania systemowe Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego		Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu		Utrzymanie standardów jakości powietrza na dobrym poziomie poprzez stałą redukcję emisji pyłów, gazów i odorów	spełnia

Polityka ekologiczna państwa	Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014	KLIMADA	Strategia Rozwoju Kraju	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Działania systemowe Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego				Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska	spełnia
Działania systemowe Ochrona zasobów naturalnych				Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych	spełnia
Działania systemowe				Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym	spełnia
Działania systemowe Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego				Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego	spełnia
Działania systemowe Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB			Skuteczny rozwój systemu gospodarki odpadami	spełnia
Działania systemowe	wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Kształowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu		Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz rozwój zarządzania środowiskowego	spełnia

Tabela 11. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla wojewódzkiego

Program Ochrony Środowiska Województwa	Program operacyjny Warmia i Mazury	Strategia rozwoju województwa	Plan Gospodarki Odpadami	Program ochrony środowiska przed hałasem	Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko - mazurskiej	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i zasobów naturalnych	ochrona wód powierzchniowych i podziemnych poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemów kanalizacji zbiorczej, kanalizacji deszczowej i oczyszczalni ścieków .	Dobry stan środowiska				Utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz minimalizacja presji na zasoby wodne	spełnia
					Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią	spełnia	
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody			wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów			Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody	spełnia
Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	ochrona przed zanieczyszczeniami powietrza poprzez realizację projektów dotyczących odnawialnych źródeł energii	Dobry stan środowiska Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna		działania bezpośrednie, pośrednie, inwestycyjne i organizacyjne	Ograniczanie niskiej emisji, rozwój sieci gazowych, planowanie przestrzenne, kontrole	Utrzymanie standardów jakości powietrza na dobrym poziomie poprzez stałą redukcję emisji pyłów, gazów i odorów	spełnia
Środowisko dla		Dobry stan				Zminimalizowanie uciążliwego hałasu	

Program Ochrony Środowiska Województwa	Program operacyjny Warmia i Mazury	Strategia rozwoju województwa	Plan Gospodarki Odpadami	Program ochrony środowiska przed hałasem	Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko - mazurskiej	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego		środowiska				i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska	spełnia
						Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych	spełnia
						Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym	spełnia
	wzrost zabezpieczenia Regionu na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych	Wysoka efektywność przedsięwzięci				Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego	spełnia
		Dobry stan środowiska	zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów		Kontrola gospodarstw domowych	Skuteczny rozwój systemu gospodarki odpadami	spełnia
Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie		Wysoka efektywność przedsięwzięci	zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii		Działania promocyjne	Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz rozwój zarządzania środowiskowego	spełnia

Program Ochrony Środowiska Województwa	Program operacyjny Warmia i Mazury	Strategia rozwoju województwa	Plan Gospodarki Odpadami	Program ochrony środowiska przed hałasem	Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko - mazurskiej	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Świadomości ekologicznej społeczeństwa			Z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska				

Tabela 12. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego

Program Ochrony Środowiska dla powiatu Nowomiejskiego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
Ochrona ekosystemów wodnych			Utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz minimalizacja presji na zasoby wodne	spełnia
			Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią	spełnia
Ochrona przyrody, bioróżnorodności i puli genowych (populacji endemicznych),			Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody	spełnia
Dobry stan atmosfery	Działania możliwe do podjęcia w celu ograniczenia emisji Uzyskanie efektu ekologicznego	Działania mające na celu ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych Prace zmierzające do modernizacji i rozbudowy systemów ciepłowniczych i gazowniczych	Utrzymanie standardów jakości powietrza na dobrym poziomie poprzez stałą redukcję emisji pyłów, gazów i odorów	spełnia

Program Ochrony Środowiska dla powiatu Nowomiejskiego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło	POŚ gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie	Zgodność spełnia / nie spełnia
		Czynności ukierunkowane na ograniczenie emisji liniowej, poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej		
			Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska	spełnia
			Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych	spełnia
			Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym	spełnia
			Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego	spełnia
			Skuteczny rozwój systemu gospodarki odpadami	spełnia
	Zapewnienie działań proefektywnościowych Działania informacyjne i edukacyjne	Działania możliwe do podjęcia w celu ograniczenia emisji	Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz rozwój zarządzania środowiskowego	spełnia

X. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu dokumentu Program Ochrony Środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2015 – 2018 z perspektywą na lata 2019 - 2023. Pierwszy Program Ochrony Środowiska został uchwalony Uchwałą Nr XXV/218/04 Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 8 listopada 2004 roku.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w zakresie ochrony środowiska. Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki oraz formułującym zalecenia dotyczące minimalizacji oraz przeciwdziałania tym negatywnym oddziaływaniom. Prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu programu ochrony środowiska (dokumentu określającego ogólne ramy realizacji dla kolejnych przedsięwzięć), powinna określać i oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń Programu. Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści dokumentu POŚ.

Przy sporządzaniu Prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska obszaru gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Miasta oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska. Wszystkie założenia dokumentów wykorzystanych do sporządzenia Programu podlegają rekomendacji.

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych, negatywnych oddziaływań środowiskowych.

Zapisy Programu wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego rozbudową sieci wodno - ściekowej. Cele oraz działania zapisane w POŚ w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mogą wystąpić na mniejszą skalę, występować raczej lokalnie, w krótkiej skali czasowej.

Ogólne ustalenia Programu wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru gminy, ani jego otoczenia.

Proces urbanizacji i zagospodarowania terenu prowadzi niezmiennie do zajmowania przez zabudowę i tereny nieprzepuszczalne coraz większych powierzchni, będących dotąd terenami biologicznie czynnymi. Program zapewnia ochronę gleb oraz powierzchni szczególnie cennych pod względem przyrodniczym przed nadmiernym zainwestowaniem.

Program ochrony środowiska jako działania chroniące środowisko przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych podaje głównie działania kontrolne, monitoring i przestrzeganie obszarów wolnych od zagospodarowania wokół miejsc narażonych na

ekspozycję na te zagrożenia. Tym samym cele i zadania zapisane w POŚ w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę.

Na terenie jednostki wśród głównych zagrożeń środowiska przyrodniczego wskazać należy lokalną i w coraz mniejszym stopniu emisję niezorganizowaną związaną ze spalaniem paliw w gospodarstwach domowych oraz zanieczyszczenia powstałe w transporcie. Podkreślić należy także zagrożenia płynące z prowadzonej miejscami w sposób indywidualny gospodarki ściekowej, niewystarczającego jeszcze pokrycia terenu kanalizacją deszczową, funkcjonujących w zlewni rzeki oczyszczalni ścieków (także poza terenem gminy) oraz rozwiniętego rolnictwa (również poza jednostką gminy).

Proponowane działania ochronne i wzbogacające bioróżnorodność gminy nie wpłyną negatywnie na środowisko przyrodnicze obszaru. Program Ochrony Środowiska zawiera wiele zapisów dotyczących ochrony obszarów prawnie chronionych i cennych pod względem przyrodniczym. Będzie to skutkowało poprawą bioróżnorodności na tym obszarze i ochroną najbardziej cennych pod względem przyrodniczym i edukacyjnym obszarów, wiążąc je z terenami otaczającymi analizowany obszar i tworząc w ten sposób zwarte korytarze ekologiczne. Ogólne zapisy Programu wpłyną pozytywnie na obiekty prawnie chronione. Program nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające tym obiektom. Wszystkie działania proponowane w harmonogramie realizacyjnym POŚ mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Jedynymi inwestycjami, których realizacja wymaga szczegółowej analizy wpływu na środowisko są modernizacje ciągów komunikacyjnych, budowa infrastruktury wodno – ściekowej lub gazowej czyli przedsięwzięcia związane z podejmowaniem robót budowlanych, mogących naruszać stabilność poszczególnych komponentów środowiska oraz wywoływać uciążliwość odczuwalną dla mieszkańców.

Program Ochrony Środowiska nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego. Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu POŚ, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, określający ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji na tym terenie.

Należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponentcie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Zapisy Programu odnoszą się tematycznie do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Biorąc pod uwagę lokalizację opisywanego obszaru, nie przewiduje się transgranicznego (w znaczeniu poza granice kraju) oddziaływania na środowisko. Program,

nie zawiera zapisów (ani nie stwarza możliwości), w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla samorządu drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska. W przypadku braku realizacji POŚ dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska względem już osiągniętego zadowalającego poziomu. Brak realizacji Programu przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku.

Biorąc pod uwagę cel w jakim jest sporządzany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w rzeczywistości rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu.

Realizacja POŚ nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska jest dokumentem wspomagającym projekt POŚ, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej jego realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Na etapie sporządzania projektów do planowanych inwestycji można prowadzić wariantowanie przy wyborze technologii, zastosowanych materiałów, sposobu wykonania, terminu bądź konkretnego przebiegu prac inwestycyjnych.

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie POŚ wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tych dokumentach zadań oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz gminy, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania POŚ.

Projekt POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Ocena realizacji ocenianych dokumentów na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata, w ramach wykonywanych raportów z realizacji POŚ. W ramach nowego dokumentu POŚ opracowanego na kolejny okres programowania proponowane zadania będą również aktualizowane i dostosowywane do stale zmieniającej się sytuacji w gminie oraz regionie w zakresie stanu i jakości środowiska przyrodniczego oraz do aktualnych problemów w tym zakresie i programów operacyjnych, a także strategicznych.

Zapisy Programu odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska dokumentów w skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu Programu korzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w dokumentach strategicznych wyższego szczebla. Ponadto jest to opracowanie napisane zgodnie z obowiązującym prawem.

BIBLIOGRAFIA

PODSTAWY PRAWNE:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014, poz. 1649),
- Ustawa z dn. 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399),
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 r. poz. 478),
- Ustawa z dn. 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r., poz. 139).

OPRACOWANIA I LITERATURA:

- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.,
- Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu (1997 r.),
- 7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska (2013 r.),
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018 oraz Prognozy oddziaływania na środowisko,
- raporty o stanie środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego, WIOŚ Olsztyn,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2011-2016,
- Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej, 2014,
- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014 -2020,
- Program ochrony środowiska przed hałasem województwa warmińsko-mazurskiego,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowomiejskiego na lata 2010 – 2013,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2004-2011,
- Plan rozwoju lokalnego miasta Nowe Miasto Lubawskie na lata 2004 – 2013,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- Standardowy formularz danych dla obszaru Dolina Drwęcy PLH280001, 2013.

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Lokalizacja obszaru Natura 2000 na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	16
Ryc. 2. Lokalizacja rezerwatu przyrody na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	17
Ryc. 3. Lokalizacja OChK na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	18
Ryc. 4. Pomnik przyrody ożywionej na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	18
Ryc. 5. Lokalizacja obszarów chronionych gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	39
Ryc. 6. Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ	51

SPIS TABEL

Tabela 1. Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków	20
Tabela 2. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki na ul. Tysiąclecia	20
Tabela 3. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki na ul. Jagiellońskiej	21
Tabela 4. Badania fizyczno – chemiczne i mikrobiologiczne na podstawie pobranej próbki przy ul. Grunwaldzkiej	21
Tabela 5. Ilość zużytych nawozów	22
Tabela 6. Natężenie ruchu pojazdów na drodze krajowej i wojewódzkich	24
Tabela 7. Natężenie ruchu pojazdów na drogach powiatowych	24
Tabela 8. Matryca środowiskowych oddziaływań dla poszczególnych celów harmonogramu realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie	29
Tabela 9. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla międzynarodowego	69
Tabela 10. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego	70
Tabela 11. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska dla gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla wojewódzkiego	72
Tabela 12. Zgodność działań zaproponowanych w Programie ochrony środowiska gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego	75